«بوزانتيون»
ارمنيجه يومى وسياسى غزته . صاحب امتياز ومدير مسؤلى
بوزانت كجيان
مطبعه واداره‌خانه‌سى باب عالى جاده‌سنده ۳۸ نمرولى
دائرهٔ مخصوصه‌ده در

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ. Տարեկան 7 մէճտ. վեցամսեայ 3 1/2, եռամսեայ 2։ —Արտասահման 40 ֆր. վեցամսեայ 20, եռամսեայ 10։ Թղթատարի ծախք մեր վրայ, բաց ի Բոսթ Լոքալէ։

ԲԻՒԶԱՆԴԻՈՆ

ՀԱՅԱԹԵՐԹ ԱՄԵՆՕՐԵԱՅ

ՔՍԱՆ ՓԱՐԱ — ՔՍԱՆ ՓԱՐԱ

ՏԷՐ ԵՒ ՏՆՕՐԷՆ
ԲԻՒԶԱՆԴ ՔԷՉԵԱՆ
Ի դիմաց Թերթին կ'ստորագրէ մի միայն
ՏԷՐ ԵՒ ՏՆՕՐԷՆԸ
Աա որ կ'ուղղուին ամէն գրութիւնք

PUZANTION
Journal Arménien Quotidien,
Politique, Financier et Littéraire
Directeur-Propriétaire
PUZANT KÉTCHIAN
Bab Aali Djaddéssi, No. 38.
CONSTANTINOPLE

Ա. ՏԱՐԻ ԹԻՒ 231 — Կ. ՊՈԼԻՍ, ՇԱԲԱԹ, 1897 ՕԳՈՍՏՈՍ 2/14 — 16 ՐԷՊԻ ԻՒԼ ԷՎՎԷԼ 1315. — 2 ԱՂՍՏՈՍ 1313 — Ա. ՏԱՐԻ ԹԻՒ 231

ԽՄԲԱԳՐԱԿԱՆՔ

ՎԻՃԱԿ ԱԶԳԱՅԻՆ ԽՆԴՐՈՑ

Պատրիարքարանի Նըմառացոյցն Ազգ. Վարչութեան մտատանջութեան մեծագոյն առարկան եղաւ չարթուս մէջ։ Քաղաքական Ժողովը ժամերով խորհրդակցեցաւ, վիճաբանեցաւ անոր վրայ։ Ու կ'ցաւինք աւելցնելու թէ գործնական ելք մը տակաւին չկրցաւ տալ անոր։ Քաղաքական Ժողովէն յղուած քննիչ յանձնախմբի, յղուած Տնտեսական Խորհրդոյ, վերստին մատուցուած Ազգ. Վարչութեան, վերայղուած, ամիսներէ ի վեր կ'երթեւեկէ Նըմառացոյցն, և այս յոգնեցուցիչ աշխատանքին ծայրը դեռ չերեւիր։ Փութանք խոստովանիլ անկեղծօրէն թէ Վարչութիւնը դժնդակ կացութեան մէջ է։ Ծախքերը վերջին ժամանակներս չեն պակսած, ընդհակառակն աւելցած իսկ են, պարագաներու բերմամբ. բայց տնտեսական տագնապ կոչուած դժբախտ իրականութիւնը, զոր ո՛չ մէկ դրամական հաշիւէ դուրս կրնանք նետել, հասոյթները պակսեցուցած է՝ նոյն իսկ ազգային տուրքին մասնակցող Պոլսեցիներուն թիւը կրճատելով, ճամբորդութեանց և գործերու ձախողութեան պատճառներով, ևն., ու թեմերուն տարեկան տուրքն որուն Մուգաթա կ'ըսեն՝ նմանօրինակ պարագաներով անգանձելի եղած է քանի տարիէ հետէ։ Արտասովոր մուտքերն ալ որ վերջին տարիներս կ'երեւէին Նըմառացոյցին հասոյթին կողմն, երպրու վրայ դիզուած են միայն գանձելի առնելիքներու տետրակին մէջ, Սնտուկին և ո՛չ իսկ քովէն անցնելով, այլ միայն հեռուէն բարեւելով զայն։ Այսպիսի յուսահատական կացութիւն մը արմատական դարմաններ պիտի պահանջէր. Բայց Վարչութիւնն, իր Ս. Նախագահով միասին, բարեխիղճ մարդոցմէ բաղկացած է։ Ոչ մէկ պաշտօնէի սիրտը կ'ուզեն վիրաւորել՝ ճամբելով զայն իբրև աւելորդ, կամ ամսականը զեղչելով։

Տնտեսական Խորհուրդն Ներկայացած հաշուէին կ'երեւի թէ նոյն իսկ թուղթի վրայ 48,000 ղրշ. ի բաց մ'ունի Պատրիարքարանի Նըմառացոյցը։ Բայց որովհետև հասոյթին կողմը 42,000 ղրշ. ի արտասովոր մուտք նշանակուած է որ երկու տարիէ ի վեր առկախ կ'մնայ ու գանձուելիքն յայտնի չէ, բուն բացն 100,000 ղրշ. է պակաս չէ։ Անիկա Մայիսին սկսող ներկայ տարեշրջանին մէջ միայն այսպէս չէ. անցեալ տարի ալ այսպէս էր. հետեւաբար, պատկառելի գումար մը արդէն պարտք ունի Պատրիարքարանի մատակարարութիւնը։ Փոխառութիւն մը չկրնալով կամ՝ չուզելով կնքել, Պատրիարքարանի աւանդից սնտուկին մէջ գտնուած և մասնաւորներու կամ բարեգործութեան յատկացուած գումարները փոխ առեր գործածեր են, յուսալով տեղը դնել, բայց տարիէ մ'ի վեր փարա մը չեն կրցեր վերադարձնել։ Բացատրութեան չի կարօտիր ուրեմն որ այս տարի անցեալ տարիէն աւելի նեղն է Սնտուկը։ Տարին 200,000 ղրշ. կրնար գոյանալ ազգային ուղղակի տուրքէն որ Պոլսեց կ'առնուի, բայց ասոր կէսն անգամ գանձուած չունի. Երբ այսպէս էր անցեալ աշնան գաղթականութենէն առաջ, անկէ ի վե՞ր ինչ կ'ըլլայ։ Պատրիարքարանի հասոյթները պակսեցնող պատճառներն Ազգ. Հիւանդանոցին ալ վնասած են միևնոյն ատրճանով։ Սկիւտարի առաջին և ճշմարիտ ճեմարանին հաստատուելէն ի վեր, Պատրիարքարանի Անցագրատան հասոյթն ազգային կրթութեան յատկացուած էր նախ ճեմարանին վճարուելով, յետոյ Եսի Գուլէի վարժարանին (հիմակուան Որբանոցին) ուր փոխադրուեցաւ ճեմարանը։ Բայց Անցագրատան հասոյթ կ'ըլլայ ա՛յն ատեն միայն երբ գաւառացիներն երթևեկեն գործի համար, հայրենիք դառնալու, կամ Եւրոպէն պանդխտելու համար։ Նշանաւոր հասոյթին կէսն ալ Ազգ. Հիւանդանոցին յատուկ է։ Բայց ո՞ւր են կարգադրողները։

Քաղաքական Ժողովն այս չաբթուան նստին մէջ նախ տրամադրուեր է համակերպիլ Տնտեսական Խորհրդին առաջարկութեան թէ Պատրիարքարանի պաշտօնէից թիւը զեղչուի, և մնացեալներուն ալ թոշակէն 100էն 10—15 զեղչ մ'ըլլայ։ Բայց այս գաղափար յետոյ մի կողմ թողուեր է «զգայնութեան» նկատումներով։ Պաշտօնեայ հանելու առաջարկը մէկդի ըրեր են, որոշելով միայն որ այսուհետեւ ո՛ և է անունով կամ ո՛ և է պատճառով նոր պաշտօնեայ չաւելցուի, և մահուամբ կամ հրաժարմամբ պակսողներուն տեղ ալ նոր անուանումներ չըլլան։ Ժողովէն կարգեալ Տեղեկաբեր Իլիաս էֆ. Զայեան առաջարկեր է 100էն 10 զեղչ մ'ընել 500 ղրշ. է վեր եղած ամսականներուն վրայ, բայց ապահովելով մնացեալ 90 %էն կանոնաւոր վճարումն, և պայմանաւ որ երբ հասոյթներն աւելնան, նոյն 10 %ը վերահաստատուի։ Բայց ամսականները զեղչելու գաղափարն ա՛յն աստիճան դպեր է ժողովականներուն սրտին որ աւելի յարմար դատեր են տարին երկու երեք ամսական անվճար թողուլ քան պաշտօնապէս զեղչել ամսականներուն գումարը, ինչպէս կ'ըլլայ ուրիշ պաշտօնարաններու մէջ ալ ուր 1,000 ղրշ. ի ամսական մը տարին եթէ 9 անգամ վճարուի, 750ի կուգայ. բայց պաշտօնեան միշտ կ'վայելէ 1,000 ղրշ. ի ամսականին պաշտօնական փաւերացումը. Որոշուեր է յանձնարարել Տնտես. Խորհրդին որ ազգ. տուրքին հաւաքումը փութացնէ, մէկի տեղ քանի մը հաւաքիչ կարգելով. զի հիմա տրամադրելի պաշտօնեայք շատ կան, և հաւաքիչներն իրենց հաւաքած գումարին մէջէն 10րդ մը միայն կ'ընդունին։ Եւ որպէս զի այս գործողութիւն ճշդուի, Վարչութիւնը կ'յանձնարարէ նաև մարդահամարի տետրակները նայիլ որք տարիէ մ'ի վեր չեն քննուած, և տուրք վճարելու կարողներուն արդի թիւն ստուգել։ Մեք ալ խոնարհաբար դիտել կուտանք թէ, քանի որ այս տարրական աշխատութիւն դեռ կատարուած չէր Պատրիարքարանի մէջ, Ժողովն իրաւունք չունէր յոյս յայտնելու թէ տարին ինչուան 200,000 ղրշ. կրնայ գանձուիլ ազգային տուրքէն։ Այնու հանդերձ, որոշուեր է խնդրել լրագրապետներէն որ ժողովուրդն յորդորեն ազգային տուրքը վճարելու, եթէ չուզուիր որ Ազգին կեդրոնական պաշտօնարանին դուռները գոցուին ի չգոյէ դրամի. Մեք այս Վարչական յանձնարարութենէ մեր բաժնին ինկած պարտականութիւնը սիրով պիտի կատարենք, երբ Պատրիարքարանի վերջին տարեշրջաններու հաշուեկշիռն և նոր Նըմառացոյցն հրատարակուած տեսնենք. որովհետև իբրև հրապարակագիր մեր հիմնական սկզբունքն է թէ «ժողովրդէն ստակ ուզելու երես ունենալու համար, պէտք է ժողովրդին ասկէ առաջ տուած ստակներուն գործածման կերպն իրեն որոշակի ցոյց տանք։»

Ամենէն... զուարճալին (եթէ երբեք զուարճալի բան մը կրնար պատահիլ այսքան տխուր հաշուային կացութեան մը մէջ,) ճարտար ժողովականի մը այն առաջարկն է թէ եկեղեցիներուն մէջ պնակ մը հաստատուի ի նպաստ Պատրիարքարանի սնտուկին։ Այսինքն, Հիւանդանոցի պնակին, Աղքատախնամի պնակին, վարժարանի պնակին քովիկը Պատրիարքարանն ալ իր պնակն ունենայ իբրև բարեգործական կամ բարեպաշտական հաստատութիւն մը։ Եկեղեցին մէջ մամ ի ձեռին քահանան պիտի պտըտի, ետեւէն սեւազգեաց և սպիտակ փողկապով Պատրիարքարանի դիւանական պաշտօնեայ մը, որք «Պատրիարքարանի Բաժինն է, անտես մի՛ առնէք» յեղյեղելով, ճեղքեն արանց և կանանց հոծ շարքերն և շնորհակալութեամբ ընդունին 5նոցներն և 10նոցները։ Դեռ ինչե՞ր պիտի լսենք այս տնտեսական տագնապի, հունձքերու անյաջողութեան, հացի սղութեան, գործոց ձախողութեան շրջաններուն. ինչպէս և.. այս ամրան տաքերուն մէջ։ Այն պաշտօնարանն որ կ'վաւերացնէ պնակներուն շրջաբերումն՝ ինքն ևնէ մըցիլ այն պնակներուն հասոյթին դէմ։ Չենք զարմանար որ ուրիշ ժողովականներ «ի մուրոյն տաւապանս» շրջելու քրիստոնէական խոնարհամտութիւնը մինչեւ հոն տանելու չեն զիջաներ, այլ երբեն աւելի վերէն և աւելի վեհանձնօրէն նկատելով... ցրուեր են առանց որոշ եզրակացութեան մը գալու։

Աւելի օգտակար որոշումներ տրուեր են՝ Դիւաններու վերակազմութիւն կատարելով, և մանաւանդ Արձանագրութեանց Դիւան մը հաստատելով։ Պատրիարքարանը ցայսօր կանոնաւոր Archives (էվրագ Գալէմի, Ռուսահայոց Արխիւը) չունի. Թուղթերը խառն ի խուռն դիզուած են։ Քանի մը տարի առաջուան պաշտօնագիր կամ թղթածրար մը (դօսիէ) եթէ գտնել պէտք ըլլայ, անհնարին դժուարութիւն կ'քաշուի, և շատ հաւանական է որ մինչեւ այն ատեն մուկերը, մնայուն պաշտօնեաներն այն հինցած շէնքին, խնդիրն ի նպաստ իրենց լուծած վերջացուցած ըլլան, կանխաւ ամլութեան դատապարտելով ամէն խուզարկութիւն և ուսումնասիրութիւն։ Արձանագրութեանց Դիւանի մը պէտքն ու կարեւորութիւնը կը հաստատենք Նըմառացոյցին Տեղեկաբերին հետ։ Բայց կ'յուսանք որ այս կազմակերպութիւն ալ նոր պատրուակ մը չըլլար այն անխորհուրդ շռայլութեան որով վերջին տարիներս պաշտօնեաներ հաստատուեցան Պատրիարքարանի մէջ, առանց մտածելու թէ յաւէն շնորհաց 1897 Վարչութիւնն ինչ վիճակի մէջ պիտի գտնուէր Նըմառացոյցի ահագին բացին առջև։ Ծախք ծախքի վրայ աւելցուցեր են՝ յուսալով որ օրին մէկն Աստուած օգնութեան կ'հասնի և ելից հնար մը կ'ցուցնէ իրենց։ Ուրիշ ապացոյց ալ պէ՞տք էր արդեօք թէ արեւելեան ըմբռնումներով ո՛ր աստիճան տոգորուած կը մնանք տակաւին։

ՏԳԵՂ ՊԱՏԿԵՐՆԵՐ

ՑՐԻ ԹՇՆԱՄԻՆԵՐԸ

Կարելի՞ է թշնամի չունենալ։ Այո՛։ Բայց ինչպէս։ Ամենեւին չարիք չէք ըներ, եւ ո՛չ մէկուն ո՛ և իցէ կերպով վնաս մը չէք հասցներ, ձեր գործերուն մէջ ուղիղ եւ պարկեշտ կ'ըլլաք, ուրիշին գործերուն չէք խառնուիր, չէք բամբասեր, չէք ստեր, չէք կեղծեր, չէք խաբեր։

Եւ այսպէ՞ս։ Կ'կարծէ՞ք թէ թշնամի պիտի չունենաք։ Բայց ո՞ւր կը դնէք այն մարդիկն որք առանց չարիք ընելու չեն կրնար ապրիլ, որք իրենց գործերուն մէջ ուղիղ չեն, պարկեշտ չեն, և ուրիշին գործերուն չեն կրնար չխառնուիլ։ Այո՛. հաշուի չէք առներ այն մարդիկն որոնց համար բամբասանքը, վայրահաչութիւնը, չարութիւնն հոգեկան պահանջ մ'է, սրտի պէտք մ'է, չեն կրնար չխայթել, չվնասել։

«Ինչո՞ւ պէտք, պիտի ըսէք, թող ընեն ինչ որ ուզեն. ես կ'ներեմ անոնց չարութիւնը»։ Պարզամի՛տ. ա՛ս էր փնտռածնին (.)... Իրե՞նք ինչպէս ներեն քեզի քու բարութիւնդ, քու պարկեշտութիւնդ, քու ուղղութիւնդ։

Չէ՛. չեղաւ. Թշնամիներու բանակ մ'է որ պիտի կազմես այդպէս քեզի դէմ. Ուրիշ ճար մտածէ։

Կ'խաբէք, կ'ստէք, կ'հայհոյէք, կը զրպարտէք, սրտեր կ'այրէք, տուներ կ'կործանէք, և յետոյ իբրև պատուաւոր քաղաքացի կ'շրջիք ընկերութեանց մէջ։

Այդ ճամբան նուազ վտանգաւոր է թէեւ, բայց չգիտեմ ինչո՞ւ համար կրօնքի կամ բարոյականի պաշտօնեաները շատ աղէկ չեն գտներ զայն. ձեզ ատողներն անո՛նք միայն պիտի ըլլային ան ատեն որք ձեր հարուածը կրած են։ Եւ ասոնք ալ ընդհանրապէս խեղճ ու բարի մարդիկ իրենց թշնամութեամբն անվնաս, եւ շատ անգամ տառապելէ հառաչելէ զատ բան մը անկարող։ Բայց միւսները ձեր բարեկամները պիտի ըլլային, ու մեծամասնութիւնն ասոնք կ'կազմեն։ Մէկ խօսքով, այդ եղանակաւ, վնասակար ու բազմաթիւ թշնամիներու տեղ, փոքրաթիւ և անճարակ թշնամիներ միայն պիտի ունենայիք։ Ասիկա՛ իմ կարծիքս է։

Կրօնքի կամ բարոյականի պաշտօնեաներն այդպէս չեն մտածեր. անոնք այդ հեզ եւ բարի թշնամիներն աւելի աչառու կ'գտնեն իրենց սրբած սրտէն բղխած հառաչներով, և անշուշտ անոնք են որ իրաւունք ունին, որովհետեւ ինձմէ աղէկ գիտեն։

Ի՞նչ ընենք ուրեմն։

Քանի որ անպատճառ հարկ է չար ըլլալ, մեր չարութիւնը խեղճերուն, բարիներուն դէմ չենք գործածեր, այլ կ'սպասենք, կ'դիտենք, կ'քննենք, ո՛վ որ մեզի չարիք մ'ընէ, անոր գլուխը կ'ջախջախենք։ Շատ լաւ, բայց... խոստովանեցէք որ չարիքին դէմ բարիք ընել ա՛յնքան վսեմ, այնքան բարձր սկզբունք մ'է որ մարդ դիւրութեամբ չի կրնար հրաժարիլ անկէ, դիւրաւ չի կրնար ստանալու ընել զայն. բեկեալ սրտի մը համար ա՛յնպիսի քաղցր սփոփանք մը, վշտացեալ հոգւոյ մը համար այնքան ճշմարիտ հրճուանք մը կայ հոն զոր եթէ անգամ մը ճաշակէք, ալ չէք կրնար հրապոյր գտնել չարեաց դէմ չարիք ընելու մէջ եւ կ'պաշտէք այդ վերին սկզբունքը։

Դարձեալ չեղաւ։

Այդ սկզբունքը քարոզողին դիմենք ուրեմն. թող անիկա ըսէ մեզի թէ ի՞նչպէս կարելի է թշնամի չունենալ։

Հիմա գտանք տեղը. Ճիշդ այդ սկզբունքը քարոզողն է որ ամենէն աւելի թշնամի ունեցեր է, ամենէն աւելի հալածուած, բամբասուած, զըրպարտուած և նախատուած է, ու վերջապէս, գիտէ՞ք, Խաչին վրայ աւանդած է իր հոգին։

Կ'փարձէ՞ ձեզ հետաքրքրէ։ Այդ տողերը կ'գրէի չարած կ'մտածէի, երբ յանկարծ երկու այցելուներ ներս մտան։ Մին, շատ աննշան արարած մը, միւսը շատ նշանաւոր, շատ կարեւոր, բայց վերին աստիճանի կեղծաւոր եւ սողոսկուն։

Մխիթարութեան փոխանակ հառաչ մը դուրս պրծաւ կուրծքէս. լուծած էի խնդիրը։

Հիմա՛ կրնամ ըսել ձեզի թէ ի՞նչպէս կարելի է թշնամի չունենալ։ Բարիքի չարիքի խնդիրն ամենեւին առնչութիւն չունի մեր հարցին հետ. սխալ ճամբայ բռնած ենք. կ'ուզէք բարի եղէ՛ք կ'ուզէք չար, հաւասար է։ Մարդիկ չար ըլլալնուդ համար չէ միայն կամ չէ բնաւ որ թշնամի կ'ըլլան ձեզ, և ոչ ալ բարի ըլլալնուդ համար բարեկամ։ Այդ երկու պատուական անձինք ոչ չարիք կ'ընեն ոչ բարիք, սակայն աղէկ գիտեմ որ երկուքն ալ ամենեւին թշնամի չունին։

Ուրեմն կ'եզրակացնեմ.

Կարելի է թշնամի չունենալ, բայց երկու պայմանաւ միայն։ Կա՛մ պէտք է շատ աննշան արարած մ'ըլլալ, եւ կա՛մ արժանիք մը, ո՛ և իցէ կարեւորութիւն մը եթէ ունիք, պէտք է շատ կեղծաւոր եւ սողոսկուն ըլլաք։

Այդ պայմաններուն առաջինը կարծեմ թէ անպայման կ'ընդունիք. Աննշան արարած մը թշնամի չունենար, ոչ ոք կ'նշմարէ իր գոյութիւնն, ատելու՛ անկարելի է։

Գալով երկրորդին, քիչ մը բացատրութեան կ'կարօտի։ Ես տրամաբանեմ, դուք մտիկ ըրէք։

Աչքերնուդ առջեւ բերէք պահ մը բոլոր անոնք որ կ'[illegible], կ'հարուածեն ձեզ, [illegible] որոնց խուլ հակառակութիւնները կամ բացարձակ թշնամութիւնները և անարգ չարախօսութիւնները [illegible] են ձեզ. վերջապէս բոլոր անոնք որք ոգի ի բաւին աշխատած են պարտել նախատել, անպատուել, սեւցնել ձեզ. եւ ինքնիրեննուդ հարցուցէք թէ ի՞նչ ըրած էք Աստուծոյ այդ օրհնեալ զաւակներուն։

Ի զուր պիտի չարչարէք յիշողութիւնդ, պիտի չկրնաք մտաբերել այն չարիքը զոր գործած ըլլաք իրենց։ Անոնց մէջ շատերը չէք ճանչնար իսկ, իրենց հետ յարաբերութիւն անգամ չէք ունեցած, եւ սակայն կ'չարախօսեն, կ'բամբասեն։ Ատոնցմէ իւրաքանչիւրը ձեզմէ աւելի տեղեակ կ'հանդիսանայ ձեր գործերուն, ձեր խորհուրդներուն, ձեր գաղափարներուն եւ զգացումներուն, ձեզմէ աւելի ուսումնասիրած կ'երեւի ձեր ունակութիւնները, ձեր մոլութիւնները, ձեր նիւթական ու բարոյական հաշուեկշիռը. վերջապէս ձեր բոլոր գաղտնիքները։ Կ'խածնի՞ք կ'սրտմտի՞ք և եթէ բաւական ստահակ չէք իրենց հետ դէմ առ դէմ, ճակատ առ ճակատ կռուելու չափուելու համար, իւրաքանչիւրը մէկ պատմութիւն կ'յօրինէ մութին մէջ, մէկ մեկնութիւն կուտայ, և ձեզի տակէ մէկ ապատ կ'քսէ ձեր վրայ, յաճախ դժբախտութիւն կ'ունենաք ձեր բարեկամներուն մէջ ալ գտնելու ո՛չ նուազ անարգ եւ վատ նկարագիրներ որոնք հաճութեամբ մտիկ կ'ընեն զիրենք և կ'սկսին խեթիւ նայիլ քեզ, և ի վերջոյ, եթէ քիչ շատ արժանապատուութիւն ունիք ու արհամարհանօք դիտէք այդ ամենն, ասոնք ալ կ'միանան իրենց հետ և այն ատեն հողեր կ'փուլին ձեր ոտքին տակ, խրամատներ կ'բացուին ձեր վարկին ու պատուին շուրջը։

Կ'տեսնէք այդ բոլորը, կ'տրտմիք, կը վրդովիք, կ'զայրանաք, Աստուած իմ, կ'ըսէք, ի՞նչ ըրի ես այդ մարդոց, ու կ'սկսիք ուշի ուշով պրպտել ձեր յանցանքները, ձեր պակասութիւնները, ձեր արարքները։

Չէ՛, բարեկամ, մի՛ յոգնիք, ասոնք ձեր ո՛ և իցէ յանցաւոր կամ պակասաւոր արարքին համար չէ որ թշնամացած են ձեզի. գռեհիկ նախանձոտներ են ատոնք և ծրի թշնամիներ. առարկայ մը պէտք էր իրենց պիղծ մալխանաց, սնունդ մը պէտք էր իրենց վատ հոգւոյն և դուք եղաք այդ սնունդը նոր ու պարարտ. ձեզմէ վերջը, երբ դուք հիննաք, պիտի անցնին ուրիշներուն։

Մի՛ մեղադրէք զիրենք, փիլիսոփայաբար առէք գործն եւ դիտեցէք նախ և առաջ թէ վայրահաչութիւնը, չարախօսութիւնը խօսակցութեանց ամէնէն համովն է, որովհետեւ պղպեղ ու համեմունք կան մէջը. չէք գիտեր որքա՞ն հաճելի բան է մէկու մը վրայ դէշ խօսիլ և որքա՞ն հեշտալի է դէշ խօսուիլը լսել. շատերուն համար տեսակ մը անձնական մխիթարութիւն կայ հոն, վերջապէս հաճոյք մը որմէ չեն կրնար զրկուիլ կարգ մը մարդիկ. մանաւանդ կարգ մը կիներ։ Եւ հաճոյքն այնքան մեծ է որքան առարկային արժանիքը բարձր, անունն անաղարտ։

Նկատողութեան առէք նախ և առաջ այդ մեղմացուցիչ պարագան, և յետոյ փոխանակ ձեր յանցանքները, ձեր պակասութիւնները փնտռելու, ձեր առաւելութիւնները, ձեր փայլուն կողմերը քննեցէք և խորհեցէք թէ ի՞նչ ըրած էք Ներել տալու համար ընկերութեան այն նիւթական կամ բարոյական պարգեւները զորս Երկինք շնորհած կրնան ըլլալ ձեզի։

Կ'զարմանաք այնպէս չէ՞։

Այո՛. ի՞նչ ըրած էք և ի՞նչ կ'ընէք ներել տալու համար ձեզ՝ Երկնից այդ պարգեւները։

Եթէ հարուստ էք, կ'գգուէ՞ք, կը փայփայէ՞ք ձեզմէ նուազ հարուստները, կամ կ'սողա՞ք, կ'նուաստանա՞ք ձեզմէ աւելի հարուստներուն առջեւ։

Եթէ գեղեցիկ էք, տիկի՛ն կամ օրիո՛րդ, ներողութիւն կ'խնդրէ՞ք տգեղներէ ձեր գեղեցկութեան համար։

Եթէ հանճարեղ էք, պարո՛ն, կամ տաղանդաւոր կամ ձեռներեց, Թողութիւն կ'խնդրէ՞ք մարդոցմէ ձեր հանճարին համար կամ ձեր տաղանդին ու ձեր յաջողութեանց համար. ըսէ՛ք, այո՛, Թողութիւն կ'խնդրէ՞ք ճիշդ այնպէս ինչպէս որ պիտի ընէիք եթէ յանցանք մը գործած ըլլայիք։

Եթէ նոր բժիշկ մ'էք կամ նոր փաստաբան մը, կամ նոր լրագրապետ մը, վերջապէս ո և իցէ նոր բան մը, և մանաւանդ եթէ դժբախտութիւն ալ ունեցաք ձեր առաջին քայլերուն յաղթանակ մը տանելու, փայլ մը ստանալու, խորհեցէ՞ք, ի՞նչ ըրիք ներել տալու համար, հիներէն ոմանց դէմ ձեր այդ աններելի յանդգնութիւնը։ Ոչի՛նչ. բաւականացաք և կ'բաւականանաք թերեւս յարգելով զիրենք պարկեշտօրէն։

Եւ դուք, ո՛վ ուսեալ ու զարգացած երիտասարդներ, որ համալսարանի մը դռնէն դուրս կ'ելլէք կամ ինքնօգնութեամբ յառաջ եկած էք ու ասպարէզի մը մէջ նոր կ'թեւակոխէք, ըլլայ ազատ կամ կախեալ, մանաւանդ ձեր մէջէն անոնք որ պարկեշտ ու պատուաւոր մեծցած են և անբասիր կեանք մ'անցուցած, ու հետերնին տաղանդ մը բերած են, կամ լաւ ատենաբան մ'են, կամ լաւ գրող մը, կամ լաւ արուեստագէտ մը, վերջապէս կարողութիւն մը որ մարդոց ուշադրութիւնը կ'հրաւիրէ և նախանձոտներուն ատելութիւնն, ի՞նչ միջոց կ'խորհիք պաշտպանելու համար ինքզինքնիդ, խայթող լեզուներու, խոցոտող նախատինքներու, վերջապէս մարդկային բոլոր թոյնին ազդեցութեանց դէմ։ Պիտի կրնա՞ք երթալ խունկ և երկրպագութիւն մատուցանել անդադար բամբասողներու, զրպարտողներու, վայրահաչներու, պիտի կրնա՞ք քծնիլ իրենց շարունակ և խոստովանիլ միշտ թէ իրենց կ'պարտիք ձեր տաղանդը, ձեր ուսումը, ձեր հմտութիւնը, վերջապէս ամէն բան. Հաւանականաբար ո՛չ։

Բայց պիտի ըսէք, ատիկա կեղծաւորութիւն է, ատիկա՛ ուրացումն է անձնական արժանապատուութեան։

Կ'մեղքնամ ձեզ եթէ այդպիսի խրոխտ գաղափարներ և յանդուգն զգացումներ կ'կրէք. շատ պիտի տառապիք մինչեւ որ յաջողիք ընդունիլ տալ ձեր գոյութիւնը։ Պիտի գտնուին թէեւ ի սկզբան շատ մը մարդիկ որոնք պիտի յարգեն և պիտի գնահատեն ձեզ, սակայն ձեր թշնամիները պիտի գիտնան աւելի ընել ձեզ անոնցմէ մեծ մասին. իրենց այդ աշ-
խատութիւն այնչափ դիւրին պիտի ըլլայ որքան միջավայրն՝ յորում կ'ապրիք՝ պզտիկ և սահմանափակ, և որքան պարկեշտ ու բարի, և անկարող անզգամին հետ իբրեւ անզգամ վարուելու։

Եթէ չէք կրնար ստահակ մը լինել և իբրեւ ստահակ պաշտպանել ձեր համբաւը, ձեր արժանիքը, ձեր քրտնաջանքները, գոնէ կեղծաւոր եղէ՛ք, սողացէ՛ք, խնկարկեցէ՛ք։ Դարպաս ըրէք անառակներուն և լրբերուն, գովեցէ՛ք գովաբանեցէ՛ք տխմարները։ փառաբանեցէ՛ք անամօթ ամբարտաւանութիւնները. սքանչացէ՛ք լկտի անբարոյականներուն վրայ, յարգեցէ՛ք գինեմոլները, ստախօսները, խաբեբաները, զրպարտիչները, վայրահաչները։ Որովհետեւ եթէ դուք չյարգէք, ձեր բարեկամները պիտի յարգեն զիրենք։ Պաշտօն և մեծարանք մատուցէք անոնց։

Վերջապէս, կեղծաւոր եղէք, սողոսկուն եղէք, եթէ կ'ուզէք թշնամի չունենալ և այնչափ աւելի կեղծաւոր

այնչափ աւելի սողոսկուն որքան շատ արժանիք ունինք ։

Կրնա՞ք ընել ատիկա. պիտի պատհէք ձեր բոլոր բարեկամներն և կը վստահացնեմ ձեզ թէ ամենեւին թըշնամի պիտի չունենաք, ամէն ոք բարի պիտի խօսի ձեր նկատմամբ ։ Միայն ձեր անձին յարգանքն է որ պիտի կորսնցընէք , կամ շատ շատ , քանի մը ազնիւ ու պատուական սրտերու համակրութիւնն ալ միասին։

Զէ՞ք կրնար. ուրեմն մի գանգատիք ձեր տառապանքէն. արհամարհեցէ՛ք վատութեան խայթուածներ, նախանձի հարուածներն, արգահատանօք դիտեցէք այդ թշնամիներն և այն երբեմնի բարեկամները. մոռցէք զիրենք և հանդարտ ու լռիկ շարունակեցէք ձեր ճամբան միշտ պարկեշտ. միշտ անկեղծ և միշտ արժանի։

Իբրեւ խթան գործածեցէք այդ անարգ հարուածներն , այդ սուր սլաքներն , և պիտի տեսնէք թէ շատ շուտ պիտի բարձրանաք և շատ վեր պիտի բարձրանաք այն ցած արարածներէն. այդ դառն փորձէն անցնելէ յետոյ միայն պիտի ունենաք ամուր դիրք, շինուած բախտ եւ ճշմարիտ բարեկամներ. ան ատեն ձեր թշնամիներն իրենք պիտի սողոսկին ձեր առջեւ եւ դուք օգտակար պիտի ըլլաք իրենց. բայց անոնք միշտ թշնամի պիտի մնան, միշտ պիտի հաչեն, միայն թէ պիտի չկրնան այլ եւս խածնել . իսկ ձեր նախկին բարեկամնե՞րը. ապաշաւն, արդարութիւնը պիտի խօսին վերջապէս մի օր իրենց սրտին մէջ և դուք պիտի ներէք իրենց , միայն թէ այլ եւս պէտք պիտի չունենաք իրենց բարեկամութեանը ։

ԱՏՐՈՒՇԱՆ

ԲԱՆԱՍԻՐԱԿԱՆ

Ն յօդին գործածութիւնն աշխարհաբարի մէջ.—ԱՄԷՆ բառին ուղղագրութիւնը.

Աշխարհաբարի մէջ ն յօդը շատ քմահաճ գործածութիւն մ'ունի։ Ատեն մը՝ երբ գրաբարաձեւ աշխարհաբար մը կ'գրուէր , գրաբարի շատ մը ձեւերուն հետ ն յօդն ալ ընդհանուր գործածութիւն մ'ստացած էր։ Մեր գրաբարեան գրագէտներու գրուածքներուն մէջ մանաւանդ շատ խորդ կերպով աչքի կը զարնէր այդ ն յօդին տարապայման և կարի անդէպ յաճախութիւնը։ Գրուածքներ կային ուրկէ ը յօդը բոլորովին վտարուած էր, և ուր ն յօդն էր որ կը տիրապետէր։ Կարդացէ՛ք այդ կարգի գրուածք մը և պիտի տեսնէք թէ առանց ներդաշնակութեան պայմաններն ի նկատ առնելու՝ ն յօդին սանձարձակ գործածութիւնն ի՛նչ աստիճան աններդաշնակ դարձուցած է գրուածքը, զոր կարդալն անգամ քիչ դժուարին չէ։

Եւրոպական զարգացած լեզուներու մէջ՝ ներդաշնակութիւնը պահպանելու համար՝ քերականութիւնն ու գրագիտութիւնը՝ շատ նուրբ փափկանկատողութիւններով , բազմաթիւ կանոններ սահմանած են։ Ներդաշնակութիւնը գլխաւոր պայման մը համարուած է ոճի գեղեցկութեան։ Արդարեւ ալ՝ ներդաշնակ գրուածք մը՝ ուր տեղ ոչ-բարեհնչիւն բաղաձայններն իրարու չեն բաղխիր և ուր հոգ տարուած է ներդաշնակ և ոչ-ներդաշնակ բառերու շարակցութեան մէջ հեշտալուր բարեխառնութիւն մը պահելու, նուրբ ի՛նչ որ ալ ըլլայ, բանաստեղծութեան մը , քերթուածի մը տպաւորութիւնը կը գործէ վրայ։ Եւ սակայն մենք գրաբարի սիրոյն համար ժամանակ մը այս տարրական պայմանները զանց ըրինք սիրայօժար , կարծելով թէ գրուածքին գրաբարաձեւ հանգամանքն անոր նորօրինակ բարձրութիւն մը, վսեմութիւն մը պիտի տար։ Այս թիւր ըմբռնումով գրաբարի մոլութիւնը մեր գրողներուն շատ արտառոց գրուածքներ արտադրել տուաւ ուր տեղ կը պակսէր նոյնքա՛ն ներդաշնակութիւնը՝ որքան իմաստը , հոգին , ինքնատպութիւնը։

Ժողովուրդը՝ որու բերնին մէջ կը զարգանան լեզուները, որ ի՛նքն է բուն իսկ լեզուներու կազմակերպիչը , խօլ սիրահար է ներդաշնակութեան։ Անիկա ամենեւին չախորժիր խորդ բառերէ և մի՛շտ կը նկատէ որ բառերը դիւրաւ հնչուին և հեշտ յաջորդութեամբ մը իրարու ետեւէ սահին երթան։ Շատ բառեր՝ որք իրենց բուն ձեւին մէջ դժուարահնչիւն կամ երկայնավանկ են, ժողովրդեան լեզուին տակ ծեծուած, մկրատուած և կարճ ու բարեհնչիւն ձեւ մը առած են։ Գրուածքի մը ներդաշնակութիւնը պահելու համար՝ եթէ ժողովրդական լեզուին հետեւինք , պատշաճ ընտրականութեամբ մը, ապահովաբար լաւագոյն ճամբան բռնած կ'ըլլանք։

Գանք հիմա ն յօդին որուն վրայ է խնդիրը։ Ծի՛շդ այս յօդի գործածութեան ատեն ալ եթէ ժողովրդական լեզուի հետեւինք , ներդաշնակութեան պայմաններն ամենէն աւելի յարգած կ'ըլլանք։ Թէպէտեւ գրաբարի մոլութիւնը գրեթէ ցնդած, անհետացած է մեր գրական հրապարակին վրայէն , բայց դեռ մեր շատ գրողներու գրուածքներուն մէջ ն յօդին անդէպ գործածութիւնը կը նշմարուի յաճախ։ Նախ՝ պէտք է գիտնալ թէ ն յօդը գրաբարի յատուկ յօդն է և ոչ երբէք աշխարհաբարի որ ունի իրեն յատուկ յօդը, որ է ը. իսկ աշխարհաբարի մէջ ն յօդը կը գործածուի մի՛միայն ներդաշնակութեան համար, ինչպէս որ ժողովրդական լեզուի մէջ ալ ն յօդին կը հանդիպինք մի՛միայն այս պարագային մէջ։ Հետեւաբար ընդունուած է թէ ն յօդն աշխարհաբարի մէջ կը գործածուի

1. Երբ բառին վերջին գիրը ձայնաւոր է. օր. գինին
2. Երբ բառի մը յաջորդող բառը ձայնաւորով կ'սկսի. օր. գիրքն առի

Ասոնք ամենուն կողմէ ընդունուած կանոններ են և կը յարգուին, բայց երկրորդ կանոնին մէջ շատ անգամ զեղծումներ տեղի կ'ունենան որոնք խուսափելու համար պէտք է նկատել թէ ա՛յն ատեն գործածելու է ն յօդը , երբ բառի մը յաջորդող և ձայնաւորով սկսող երկրորդ բառն առաջինին հետ վերաբերութիւն ունի և միեւնոյն խօսքին մասը կը կազմէ ու մէկ շունչով կը կարդացուի։ Հետեւաբար՝ ըստ իս, պէտք չէ ն գործածուի միջակէտէ մը, վերջակէտէ մը առաջ թէպէտեւ միջակէտին կամ վերջակէտին յաջորդող բառը ձայնաւորով սկսի , իսկ երբե՛ք պարբերութեան մը վերջը։

Մէկ քանի ձայնաւոր գիրեր ունինք որոնք կէս մը բաղաձայն են երբ բառի մը սկիզբը կը հանդիպին. օրինակի համար եօթը, որոյ, և ասոնց նման բառերու մէջ ե եւ ո գիրերը կէս մը բաղաձայնի հնչում ունին, այնպէս որ եթէ այդ բառերը գրել հարկ ըլլայ այնպէ՛ս ինչպէս կը հնչուի , պէտք է գրել եէօթը, վորոյ. ինչպէս որ ուղղագրութեան համբակ շատ անձեր այս կարգի սխալներ կ'ընեն ։ Ուստի ըստ իս , ներդաշնակութեան տեսակէտով, այս երկու գիրերով սկսող բառերու նախորդ բառերուն յօդերը պէտք է ը գրուին եւ ո՛չ թէ ն, քանզի այս վերջին պարագային մէջ ներդաշնակութիւնը կ'աւրուի եւ ընթերցումը շատ կը դժուարանայ։

Ոմանք հ և յ գիրերով սկսող բառերէ առաջ ալ ն յօդը կը գործածեն, կ'երեւի թէ այդ տառերուն՝ Ֆրանսերէնի h aspiré ին նման, համր կամ կէս բաղաձայնի հանգամանք մը տալով. բայց ըստ իս այդ տառերը կատարելապէս բաղաձայն են , ցորչափ հայերէն տառերն իրենց ներկայ հնչումներով կ'արտաբերուին։ Ուստի՝ ըստ իս, ներելի չէ այդ տառերէն առաջ ն յօդը գործածել։

Ասոնք ն յօդի գործածութեան մասին կարծիքներ են զոր կը յայտնեմ առանց ո՛րեւէ յաւակնոտութեան, այն մտածումով թէ աշխարհաբարը տակաւին իր կազմակերպութեան շըրջանին մէջ է, եւ ցորչափ վերջնական ձեւ մը առած չէ, ամեն մարդ ալ իրաւունք ունի բան մ'ըսելու։

* * * Ամէն բառին ուղղագրութիւնը բաւական շփոթութիւն պատճառող խնդիր մըն է ։ Այս բառը հիմա ընդհանրապէս է ով կը գրուի , այն է ամէն։ Բայց ստո՞յգ է այս ուղղագրութիւնը։ Հ. Այտընեան իր աշխարհաբարի քննական քերականութեան մէջ գրաբարի ամենայնին կրճատեալը կը նկատէ աշխարհաբարի ամէնը. հետեւաբար՝ եթէ ստոյգ է այս, իրաւունք չունինք ամէնը է ով գրելու։ Գրաբարի մէջ ամէն ով բարդուած շատ բառեր կան որոնք աշխարհաբարի մէջ ալ կը գործածուին և է ով կ'ուղղագրուին. ինչպէս ամենատես, ամենագէտ , ամենակալ ևլն։ Ըսել է թէ ամենայնին՝ կրճատեալ ձեւի տակ է ով գործածութիւնը, գէթ ածանցումներու մէջ, անսովոր չէ նոյն իսկ գրաբարի համար։ Ուստի այս նկատումներով ամէնը յաւէտ է ով պէտք է ուղղագրուի և երբե՛ք ե ով , որով միւս ամէնին [amén] հետ ալ շփոթութեան տեղի չմնար ։

Ոմանք աշխարհաբարի ամէնը համայնին կրճատեալ ձեւը կը նկատեն։ Ստոյգ է որ այ երկտառը՝ Ֆրանսերէնի ai երկտառին նման, է ի ձայն կը հանէ շատ անգամ ժողովրդական լեզուի մէջ. օրինակի համար գաւառներու մէջ այլ , հայր , մայր, գայլ շատ տեղ կը հնչուին. էլ, հէր, մէր, գէլ, թէպէտեւ տեղեր ալ կան ուր այ երկտառը պարունակող բառերը լոկ ա ով կը հնչուին , ինչպէս ալ, հար, մար, գալ, ևլն։ Այս նկատումով կրնայ ըլլալ որ համայնը համէնի դառնայ ժողովրդեան բերնին մէջ , բայց հ տառին կրճատումը կարի անսովոր երեւոյթ մըն է ժողովրդական լեզուի մէջ։ հ ով սկսող միայն երկու բառ կրցի գտնել որոնց հ տառը կորսուած ըլլայ. այսինքն հըռչոմ, որուն ժողովուրդը կ'ըսէ ըռչոմ, և հաւատալ որ ժողովրդեան բերնին մէջ փոխուած է աւատալ։ Բայց հաւատալ բառը իր ճիշդ և հ ի խիստ հնչումովը կ'արտաբերէ ժողովուրդը. և դարձեալ հ ով սկսող միւս բոլոր բառերը պահած են իրենց հ ի հնչումը ժողովրդային լեզուի մէջ։ Եթէ հ ի կրճատումը սովորական երեւոյթ մ'ըլլար ,—ինչպէս է յ տառին կրճատումը. օր. յառաջ, առաջ, յաղող, աղող, յուլ, ուլ ևլն.—ժողովրդեան խօսած լեզուին մէջ և ժողովրդային լեզուի մէջ առօրեայ գործածութիւն ունեցող շատ մը բառեր որոնք հ տառով կ'սկըսին, ինչպէս հարսնիք, հրեշտակ, հասարակ, հովիւ, հաւկիթ, հացթուխ, հերկ, հայր ևայլ ասոնց նմաններ պէտք էին իրենց հ ի հնչումը քիչ շատ կորսնցուցած ըլլալ, մինչդեռ ընդհակառակը ժողովրդային լեզուն այդ հնչումը հաւատարմօրէն պահած է և կը պահէ։ Նոյն իսկ այն կարգի բառերու մէջ որոնց հ տառը կրնայ կրճատուիլ , առանց այդ բառերուն ոչ-գրական ձեւ մը տալու, դարձեալ ժողովուրդը նախանձախնդիր եղած է հ տառին պահպանման, ինչպէս հոգի, հոգւոյ բառերուն հ գիրը պահուած է ժողովրդային լեզուի մէջ, մինչդեռ այդ բառերուն առանց հ ի ոգի և ոգւոյ ձեւերն ալ գրականութեան մէջ կը գործածուին։

Եթէ ամէնը է ով ուղղագրելու ուրիշ բանաւոր պատճառներ կան՝ չեմ գիտեր։ Ձեռնհաս բանասէրներուն կը թողում այս ուղղագրական խնդրոյն վերջնական լուծումը։

Ց. ԳԱԶԱՆՃԵԱՆ

ՀԱՇՏՈՒԹԻՒՆ

ԱՅՍ ՕՐՈՒԱՆ ԼՈՒՐԵՐ

ԴԵՍՊԱՆԱԽՈՐՀՈՒՐԴԸ Մէվլուտի տօնին առթիւ Եւ. տեղի չունեցաւ։ Արտաքին գործոց Նախարարն և դեսպանք այսօր պիտի գումարին ի Թօփհանէ։

ԱԹԷՆՔԷ կ'գրեն օգս. 10 թուով.— Հելլէն կառավարութիւնը կ'ջանայ համոզել Մեծ Տէրութիւններն որ եւրոպական քոնդրօլի խնդրոյն համար իրենց տուած որոշումը փոխեն։ Յունաստան իր հակառաջարկները պարունակող ծանուցագիր մը պիտի տայ այսօր։ Սակայն իր առջի ընթացքէն ետ կեցած է։ Երեւի՛ ժողովն եթէ հակառակի քոնդրօլին, Նախարարութիւնը պիտի հրաժարի։

—Թայմզի Աթէնքի թղթակիցը կ'ըսէ թէ և ոչ մէկ դահլիճ պիտի ընդունի որ Յունաստանի ելեւմուտքին վրայ միջազգային քոնդրօլ մը հաստատուի։

—Աթէնքէ հեռագիր մը կ'ծանուցանէ թէ Մ. Սինկրոս կ'աշխատի ճարելու պատերազմի տուգանաց առաջին մասնավճարին գումարը։

—Հելլէն կառավարութիւնը, կ'ըսեն Թուրք լրագիրք, անցեալ Շբ. խիստ ընդարձակ գրութիւն մը ուղղելով Մեծ Տէրութեանց , յայտարարել է որ հաշտութեան նախաշաւիղ պայմանաց մէկ քանին թէեւ իրեն համար աննպաստ կերպով մտածուած են, բայց այսու հանդերձ պիտի համակերպի. իսկ ելեւմտական քոնդրօլի խնդիրը պիտի չընդունի։ Աւելի աղէկ է որ Յունաստան իր պահանջատէրերուն հետ յարմարի. Գերմանիոյ առաջարկն անտեղի է ։

ՀԵԼԼԵՆԱՑ ձեռքէն առնուած զէնքերէ ու ռազմամթերքներէ մաս մ'ալ երէկ իրիկուն Մաքրիգիւղ բերուեցան։ Ռազմամթերք Վառօդարան փոխադրուեցան և զէնքերն ալ Թնդանօթարան։

ԻՏԱԼԱԿԱՆ Մոնդեբելլօ մարտանաւը ԴՇ. Վոլոյէ Սելանիկ ժամանեց։

Մ. ՕՆՈՒ, Աթէնքի ռուս դեսպանն, արտաքին գործոց նախարար Մ. Սքուլուտիսի հետ վերջին տեսակցութեանը միջոցին յայտարարեր է թէ Բեդերսպուրկէ կարեւոր զեկոյցներ ստացած է։

ԿՐԵՏԷ.—Այն երկու Հելլէնք, կ'ըսեն Թուրք լրագիրք, որոց համար կարծուած էր թէ Կրետէի օսմ. զօրաց կողմէ սպաննուած են , այս անգամ երեւան ելան՝ իրենց պահուած տեղերէն , որով օսմ. զինուորաց վերագրուած այս արարք ինքնին հերքուեցաւ։

—Իտալիա զրահաւոր մը եւս պիտի ղրկէ Կրետական ջուրերը։

ԹԵՍԱԼԻՈՅ օսմ. բանակէն 400 հիւանդ զինուոր Վոլոյի ճամբով Դարդանել տարուելով՝ հիւանդանոց ղրկուեցան։

ԱՆԳԼԻԱԿԱՆ այն նաւատորմն, որուն Պորփոռ ժամանումը ծանուցինք, Ֆալէր պիտի երթայ ։

ԱՒԱԶԱԿՈՒԹԻՒՆ. — Աթէնքի լրագիրք կ'ըսեն թէ հելլէն կառավարութեան կողմէ ձեռք առնուած միջոցներով , Ակրաֆայի կողմն աւազակութեանց դէպքերը դադրեր են։

ՊԻՐԷՈՆԻ առջեւ գտնուող իտալեան թօրփիլահալած մը անցեալ կիրակի իր կառավարութեան հրամանաւ Իտալիա դարձաւ։

ԴԱՐԴԱՆԵԼԻ բոլոր բերդերն ու ամրութիւնք փութոյ պնդութեամբ սպառազինուեր են։

ԱՒՍՏՐԵԱՆ շոգենաւ մը վերջերս Կրետէէ Իզմիր տարաւ կրետացի կարգ մը իսլամ գաղթականներ։

ԽԱՆԻԱՅԷ կ'հեռագրեն թէ անգլ. զօրաց մէջ ժանտատենդ կ'տիրէ դեռ։

ԱՐՏԱՔԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

ԱՒՍՏՐԻԱ ԵՒ ՊՈՒԼԿԱՐԻԱ

ՅԱՐԱԲԵՐՈՒԹԻՒՆՔ ԶԳՏԵԱԼ

ՎԻԵՆՆԱ, 12 օգոստոս, ժամ 2 (Ը. Ե.). — Նոյէ Ֆրայէ Բրէսէ կ'խօսի պուլկար վարչապետ Մ. Ստոյլովի տեսակցութեան վրայ , զոր յուլիս 19/31ին ունեցած էր Լօքալանցայկըրի թղթակցին հետ։ Այս տեսակցութեան մէջ Մ. Ստոյլով վիրաւորիչ յայտարարութիւններ ըրած էր ընդդէմ Աւստրիոյ-Հունգարիոյ՝ ի մասին յարձակման զոր աւստրեւհունգարական լրագիրք կ'ընէին Պուլկարիոյ դէմ Աննա Սիմոնի դատին առթիւ։ Այս յայտարարութիւններն յետոյ հաստատած էր Լօքալանցայկըր՝ Պալքանեան Գործակալութեան կողմէ տրուած հերքումին հակառակ։ Նոյէ Ֆրայէ Բրէսէ կ'ըսէ թէ Աւստրիա-Հունգարիա չկրնալով գոհանալ Պալքանեան գործակալութեան տուած հերքումով , հրահանգ տուած է Սոֆիայի իր դիւանագիտական գործակատարին՝ Բալ ֆոն Բուլմպախ-Բոզենպուրկ Պարոնին , գոհացում պահանջել պուլկար կառավարութենէն և եթէ չտրուի մեկնիլ Պուլկարիոյ մայրաքաղաքէն։ Ցաւալի է որ Մ. Ստոյլով տայ պէտք եղած բացատրութիւնները . հակառակ պարագային պէտք է գիտնալ ի Սոֆիա թէ Աւստրիոյ-Հունգարիոյ հետ Պուլկարիոյ լաւ յարաբերութիւնք նախարարական փոփոխութիւն մը իսկ կ'արժեն։

ՎԻԵՆՆԱ, ժամ 6.30. — Վինըր Ապէնդբոստ (կէս-պաշտօնական) կ'ծանուցանէ թէ Բալ ֆոն Բուլմպախ Բոզենպուրկ , Սոֆիայի Աւստրեան դիւանագիտական՝ գործակատարը, զեկուցեր է երէկ պուլկար կառավարութեան թէ Աւստրիոյ-Հունգարիոյ արտաքին գործոց պաշտօնատան հրամանաւ, անպայման արձակուրդով կ'մեկնի, գործակատարութեան գործերն յանձնելով քարտուղար ֆոն Հէօնինկ Օ'Քարոլի։ Վիեննայի թերթը կ'յարէ թէ այս տնօրինութեան պատճառը սա է թէ Մ. Ստոյլով որոշեալ պայմանաժամին չէ պատասխաներ Աւստրիոյ-Հունգարիոյ հրաւէրին՝ բացարձակապէս և պաշտօնապէս հերքելու Աւստրիա-Հունգարիան և կայսերական գերդաստանը վիրաւորող իր այն խօսքերն որք յուլիս 19/31ին հրատարակուած էին Պերլինի Լօքալանցայկըրի մէջ։

ՎԻԵՆՆԱ, Առտու ժամ 1.20.— Բոլիդիշէ Քոռէսբոնդէնց կ'իմանայ ստոյգ աղբիւրէ թէ Մ. Ստոյլովի յայտարարութիւնք Լօքալանցայկըրի մէջ հրատարակուելուն պէս, Աւստրիոյ-Հունգարիոյ արտաքին գործոց Նախարարն հերքում պահանջեր է այս տեսակցութեան մէջ եղած յայտարարութեանց համար ։ Մ. Ստոյլով պահ մը վարանելէ յետոյ, և միայն Աւստրիոյ-Հունգարիոյ կրկին պահանջման վրայ , հրատարակած է Պալքանեան գործակալութեան հերքումն, որ կ'յայտարարէր թէ Պերլինի թերթին մէջ հրատարակեալ տեսակցութեան խօսքերը սխալ են և կ'հերքէր իրեն՝ Մ. Ստոյլովի վերագրեալ ակնարկութիւններն , որք թէ՛ ճշմարտութեան հակառակ էին և թէ իր անձնական կարծիքին չէին համապատասխաներ։ Այս յայտարարութիւն ոչ պարունակութեամբ եւ ոչ ձեւով Աւստրիոյ-Հունգարիոյ պահանջման չհամապատասխանելով եւ միւս կողմէ Պուլկարիոյ կառավարական լրագիրք ալ միեւնոյն ժամանակ այնպիսի յօդուածներ հրատարակած ըլլալով որք գերման թերթին մէջ հրատարակուած Մ. Ստոյլովի յայտնած գաղափարներուն շարունակութիւնն էին , Սոֆիայի աւստրեան դիւանագիտական գործակատարն յայտարարեր է պուլկար նախարարին թէ իր կառավարութիւն անբաւական կ'նկատէ Պալքանեան գործակալութեան հերքումը. սակայն Մ. Ստոյլով դարձեալ վարաներ է իր յայտարարութիւններն ուղղելու։ Աւստրեան կառավարութիւնը պահ մը եւս սպասեր է, չուզելով տեղի տալ որ խանգարուին Աւստրիոյ-Հունգարիոյ և Պուլկարիոյ միջեւ եղած բարի դրացնութեան յարաբերութիւնները։ Մ. Ստոյլով այս նոր պայմանաժամն ալ անցընել տուած ըլլալով, և նկատելով որ անկից պէտք է հետեւցնել թէ դիտմամբ կ'ուզուի հարուած մը տալ դրացի երկրի մը նըկատմամբ հարկ եղած յարգանքին, Աւստրիոյ-Հունգարիոյ արտաքին գործոց պաշտօնատունն որոշած է ձեռք առնուլ վերոյիշեալ միջոցները։

ՎԻԼՀԷԼՄ ԿԱՅՍՐՆ Ի ՌՈՒՍԻԱ.— Վիլհէլմ կայսրը, կայսրուհին եւ Զարը, Զարուհին Եւ. Բրոնչդատ ժամանեցին Ալեքսանդրիա զբօսանաւով ։ Գացին Բէօնիկ Վիլհէլմ գերման զրահաւորն, ուր ճաշի հրաւիրուեցան Վիլհէլմ Բ․ի եղբօր՝ Հայնրիխ իշխանին կողմէ։ Ճաշէն յետոյ երկու Վեհապետք հրաժեշտ տուին իշխանին և գացին Հօէնցոլլըրն գերման զբօսանաւը։ Վիլհէլմ կայսրն ու կայսրուհին Բէօնիկ Վիլհէլմէ մեկնելէն խիստ սիրալիր կերպով հրաժեշտ տուին Զարին ու Զարուհւոյն։ Երկու կայսերք եւ կայսրուհիք զիրար ողջագուրեցին եւ իրարու ձեռք սեղմեցին։ Երբ Հօէնցոլլըրն ժամանեցին, Կայսրն ու Կայսրուհին նորէն հրաժեշտ տուին Զարին ու Զարուհւոյն։ Ժողովուրդն եռանդագին ցոյցեր ըրաւ Նոցին Վեհափառութեանց։

—ԴՇ. Բեդերհովի պալատան մէջ տրուած հացկերոյթին ներկայ գտնուեցան նաւային 60 գերման սպայ եւ 30 ռուս սպայ։ Զարն որ գերման ծովակալի համազգեստ կ'կրէր, բաժակ պարպեց Գերմանիոյ գեղեցիկ նաւատորմին զարգացման համար։ Վիլհէլմ կայսր՝ ռուս ծովակալի համազգեստով՝ բաժակ պարպեց Ռուսիոյ գեղեցիկ և փառապանծ նաւատորմին համար որուն ծովակալ ըլլալու պատիւն ունի։ Նոյն օրն երկար խորհրդակցութիւն մը կատարուեցաւ Գերմանիոյ Վարչապետին , Մուրավիէվ կոմսին և Բեդերսպուրկի գերման դեսպանին միջեւ։

ՖՐԱՆՍԱՅԻ դատական նախարարը՝ Բարիզի Բարեգործական Պազարէն մարդ ազատողներուն յանձնեց Զարին կողմէ ղրկուած 26 շքադրամ, որոց 20ն ոսկի և 6ն արծաթ։ Նախարարը բանախօսելով յիշեց Զարին համակրանքը Բարեգործական Պազարի արկածին զոհերուն համար։

ՕՐԼԷԱՆԻ իշխանը տեղեկութիւն առաւ թէ իտալեան բարձր անձնաւորութիւն մը միջամտելով, ուզած է ինք մենամարտիլ իշխանին հետ։ Հաւանօրէն զօր. Ալպերդոնէ իր տեղը տայ այդ անձնաւորութեան։ Թան կը կարծէ թէ այդ միջամտութիւն տեղի պիտի չունենայ։ Թան արտօնուած է հերքելու այն լուր թէ Աոստի դուքսը նամակ ուղղելով Օրլէանի իշխանին, փափաք յայտնած ըլլայ որ գործն առանց արիւնհեղութեան աւարտի։

ԻՏԱԼԻՈՅ թագաւորին առաջին պատուակալ ընդհ. Թիկնապահ զօր. Մոռքօ Տէլլա Ռոքա կոմսը մեռաւ։

ՖՐԱՆՍԱ ԵՒ ՍԻԱՄ.—Պանքօքէ կը հեռագրեն Ֆրանսայի գաղթային պաշտօնատան թէ ֆրանքեւսիամական նոր խնդիր մը ծագեր է։ Ընդհարումը տեղի ունեցեր է Մէքոնկ գետին աջ եզերքին վրայ։ Մէկ քանի սիամցի սպայք Ֆրանսացւոց ձեռքը գերի ինկեր են։

ՊՈՒԼԿԱՐԻՈՅ իշխանն ի Սինայա Ռումանիոյ թագաւորին այցելութեան երթալուն , կայարանին մէջ ընդառաջ գացող օտար դեսպանաց հետ Ֆրանսական ու ռուս դեսպանք չէին կրցեր գտնուիլ։

ՌՈՒՍԻՈՅ հաղորդակցութեանց եւ ճամբաներու նախարարին Կովկասիա երթալուն նպատակն է փութացնել Թիֆլիսէ Կարս շինուող երկաթուղւոյն աւարտումը։

ՌՈՒՍՃՈՒՔԷ կ'հեռագրեն երէկի թուով թէ Ֆերտինանտ իշխան հոն ժամանեց է ։ Մեծամեծ պատրաստութիւնք տեսնուած են իշխանին ընդունելութեան 10րդ տարեդարձը տօնելու։ Երէկ, վեց զօրագունդ զօրահանդէս մը կատարեց են։ Երեք հարիւր հոգինոց սեղան մը համար ընդարձակ յարկ մը պատրաստուեր է. սեղանին պիտի նախագահէ իշխանը։ Այս առթիւ Ռուսճուք գացած են օտար տէրութեանց Սոֆիայի դիւանագիտական պաշտօնեայք և օտար երկրաց պուլկար գործակալներու մեծ մասը։ Պուլկարիոյ զանազան կողմերէն ալ մեծ թուով ժողովուրդ Ռուսճուք կ'դիմէ։ Պաշտօնատունք և մասնաւորաց բնակարանք դրօշազարդուած են և ընդհանուր ուրախութիւն կ'տիրէ։ Թընդանօթներու արձակմամբ իմաց տըրուեցաւ ժողովրդեան տարեդարձի հանդէսներուն սկսած ըլլալը։ Իշխանը շնորհաւորութիւններ կ'ընդունի ամէն կողմէ։

ՄԱՈՒԶԵՐԻ զինագործարանը նոր ձեւ խորտընկէցներ հնարեց, որք ինքնիրենն կ'լեցուին ու կ'արձակուին։ Ասոնց 6 հարիւրորդամէտր տրամագիծ ունեցողները մէկ վայրկեանի մէջ 60-70 ռումբ կ'արձակեն։ Պաշտօնական փորձն ի մօտոյ պիտի կատարուի։ Տէրութիւնք զինագործարանի կարծիքն հարցուցած են թէ Գերմանիայէ դուրս պիտի ծախուի՞ եւ փորձերուն օտար սպայք պիտի կրնա՞ն գտնուիլ ։

ԱՆԳԼԻՈՅ ՇՈՒՆԵՐԸ.— Անգլ. կառավարութիւնն՝ իբրեւ ազդու միջոց մը կատաղութեան դէմ՝ վերջերս որոշեց որ բոլոր շուները ցակակապ ունենան։ Այս որոշում մեծ յուզում յառաջ բերաւ յԱնգլիա շունի բարեկամներուն մէջ։ Վարչական այս տնօրինութեան դէմ բողոքելու համար, անմիջապէս ընկերութիւն մը կազմուեցաւ , որ գեղեցիկ սեռէն կ'բաղկանայ։ Շուներու զգայուն այս պաշտպանուհիք մեծ միթինկ մը կազմելով երկար վիճաբանութիւններ կատարեցին։ Նախագահն էր Լէտի Բիւս. Նախ միաձայնութեամբ դատապարտեցին զՄր. Ուոլդըր Լօնկ, երկրագործական դիւանին նախագահն, որ հեղինակն էր այդ որոշման։ Մետաղէ ցակակապն բոլորովին վնասակար և չարչարանք մը համարեցին շուներուն համար. համաձայնեցան որ գոնէ կաշիէ ցակակապն ընդունուի։ Ցետոյ Լէտի Բոլին Բամֆըլէլ առաջարկեց որ յետայսորիկ ամէն շուն արձանագրուի մասնաւոր տումարաց մէջ, իւրաքանչիւր շուն ունենայ մանեակ մը, որուն մէջ նշանակուին արձանագրութեան թուահամարը, տիրոջը հասցէն եայլն։ Օտար երկիրներէ բերուած շուներ քարանդինայի ենթարկուին, երկրին մէջ ընդունուելէ առաջ։ Անդամուհիներէն մին գիտել տուաւ թէ Մալդայի մէջ կատաղութեան ախտը գոյութիւն չունի , որովհետեւ շուները կղզին մտնելէ առաջ երեք ամսուան քարանթինայի կ'ենթարկին և այնպէս ներս կ'ընդունին և բնաւ ցակակապ չունին։ Լէտի Բոլին Բամֆըլէի առաջարկութիւնը միաձայնութեամբ ընդունուեցաւ։ Ընկերութեան այս որոշմունք պիտի նշանակուին տումարի մը մէջ, զոր մինչեւ հիմա երկու հազար հոգի ստորագրած են։ Տումարը Խորհրդարանին պիտի մատուցուի «հակացակապեան Տիկնանց Ընկերութեան» կողմէ։

ՀԵՌԱԳԻՐԵՐ

ԲԱՐԻԶ, 13 օգոստոս. — Բարիզի ռուս դեսպան Պարոն Մորէնհայմ ի մօտոյ իր կնոջ հետ՝ Բեդերսպուրկ պիտի երթայ։ Դեսպանը՝ Մ. Ֆէլիքս Ֆօրի ի Ռուսիա ուղեւորութեան միջոցին Զարին քով գտնուելէ յետոյ, նորէն Բարիզ պիտի դառնայ։ Բացակայութեանը միջոցին դեսպանատան գործերը պիտի վարէ խորհրդական Մ. տը Կիրս։

—Նախարարական լրագիրք կ'հերքեն այն լուր թէ ծովային նախարար ծովակալ Պէնար պիտի հրաժարի։

ՄԱՏՐԻՏ. — Ներքին կացութեան, մանաւանդ Մատրիտի մէջ բարեկարգութիւնը պահպանելու խնդիրը շատ կ'զբաղեցնէ կառավարութիւնը։

ՊԷՐՊԷՐԵԱՆ ՎԱՐԺԱՐԱՆ
ԳԻՇԵՐՕԹԻԿ ԵՒ ՑԵՐԵԿԵԱՅ
Սկիւտար-Սէլամսըզ

Վարժարանիս 22րդ շրջանը կը սկսի օգոստ. 25ին, իսկ դասախօսութիւնները կ'սկսին սեպտ. 1ին։ Ամէն անոնք որ աշակերտ տալ կը փափաքին, կ'հրաւիրուին դիմել առ Տեսչութիւնն վարժարանիս, որ յուլիս 21էն սկսեալ, ամէն օր, ժամը 2էն մինչեւ ժամը 5 կ'գտնուի վարժարանին մէջ։ 4—10

ԱԶԴ.— Օգոստոս 17ի Ս. Աստուածածնայ Վերափոխման տօնին օրը Քաղաքիս Ս. Թագաւոր եկեղեցւոյ յատուկ տօնախմբութիւնն ըլլալով ի գիտութիւն բարեպաշտ ազգայնոց կ'ծանուցանենք թէ Ս. Թագաւորի հրաշագործ բեւեռին ուխտի եկող ժողովրդեան ամէն հանգստութիւն ընծայելու համար յատուկ կարգադիր մասնաժողով մը ընտրուած է որ ուխտաւորաց թէ՛ հասնելուն և թէ մեկնելուն առթիւ անոնց դիւրութիւններ ցոյց տալու համար պէտք եղած կանխահոգ միջոցները ձեռք առած է արդէն։

(Կնիք Թաղ. Խորհրդոյ)

Ռոտոսթօ, 26 Յուլիս 97 2—4

ԱԶԳԱՅԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

Առաջին Լուսաւորչացն մերոց Ս. Թադէոսի և Ս. Բարթուղիմէոսի յատուկ շարական չերգուիր Տաճկահայոց եկեղեցիներուն մէջ, մինչդեռ ոչ-հայ սուրբերու շարականները կ'երգուին։ Եկեղեցական խնդրոց նախանձախնդիր կեսարացի ազգային մը գրութեամբ մը Հայոց Ս. Հայրապետին ուշադրութիւնն հրաւիրած էր, և իբրեւ Նոր Սիմէոն ծերունի՝ յայտնած էր թէ անձկանօք կ'սպասէ յատուկ շարականի մը յօրինման, եկեղեցւոյ մէջ գեղգեղուելու համար։ Ն. Ս. Օծութիւն պատասխաներ է հարցասէր ազգայնոյն, գրելով թէ արտասահմանի հայ եկեղեցիներուն մէջ կ'երգուի, և այս երգուած շարականն ալ ձայնագրեալ ներփակելով ղրկած է իրեն։ Ս. Պատրիարքին ալ գրած և անոր մասնաւոր կարծիքն ուզած է Տաճկահայոց եկեղեցիներուն մէջ Առաջին Լուսաւորչաց շարականին չերգուելուն և մոռացման դատապարտուած ըլլալուն համար։ Զարմանալի չէ՞ որ այսքան կարեւոր եկեղեցական խնդիր մը չէ գրաւեր մեր բազմաթիւ հայ եկեղեցականաց ուշադրութիւնը, մինչ անդին կ'գտնուին բարեպաշտ ազգայիններ որք կ'հետաքրքրուին այս տեսակ լոկ կրօնական խնդիրներով։ Եւ հետաքրքրուողն ալ կ'ըլլայ կեսարացի՛ մը։ Առաջին անգամը չէ որ փորձով կ'տեսնենք թէ կեսարացի ազգայինք որքան ալ ազգ. լեզուին անտեղեակ են առ հասարակ, բայց եկեղեցական նախանձախնդրութեամբ կամ կրօնասիրութեամբ բնաւ վայրի ո՛չ մէկ գաւառին Հայոցմէն ետ կ'մնան։ Եւ յետոյ, թերեւս սերունդ մը ետքն, ուրիշ ո՛չ մէկ գաւառի Հայոցմէն ետ պիտի մնան հայերէն մաքուր խօսելու և գրելու մասին։

—Տ. Կիրակոս Եպիսկ. խնդրած է որ նաև այն կողմի վարժարանաց համար պէտք եղած դասագրքերն ու այլ գրենական նիւթերը փութացուին։

—Ամեն. Ս. Պատրիարքն երէկ առաւօտ Բարձր. Տատեան Ցարութիւն փաշային այցելութիւն մը տալէ ետեւ, Որբոց և Կարօտելոց Խնամակալութենէն Տ. Վահրամ Մանկունի եպիսկոպոսին հետ Ազգ. Հիւանդանոց գնաց, ուր արդէն գացած էին կանուխէն Խնամակալութեան անդամք և ուր կը գտնուէին Հիւանդանոցի Հոգաբարձութիւնն և Ս. Յակոբայ Որբանոցին խնամակալութիւնն, և որբերու հետ եկող Սայ ուսուցիչ Թուր-Սարգիսեան Տ. Եղնիկ քահանան, Եդեսիացի Ոսկերիչեան Գէորգ էֆ.ն, Խարբերդէ եկող Վարժապետեան Վռամշապուհ էֆ.ն եւն. եւն։ Այս պաշտօնական մարմինք համագումար նիստ մը կազմելէ յետոյ, այցելեցին Որբանոցն, և քննեցին պատսպարեալ որբերուն վիճակն, և ետքն, Իզմիր և ուրիշ տեղեր ղրկուելիք որբերը ցուցակագրեցին։ Այս առթիւ լսեցինք Հոգաբարձու էֆ.ներէն թէ Հիւանդանոցին արդէն տնօրէն մը կարգուած ըլլալուն լուրը զոր երէկ պաշտօնակից մը յիշած էր, կանխահաս է։ Հոգաբարձութիւնը դեռ կ'փնտռէ տնօրէն մը։

—Կ'լսենք թէ Էնկիւրիի Որբեվանքին մէջ հաւաքուելիք որբերը՝ փոխանակ Ազգ. Հիւանդանոցէն տարուելու, Վիճակին թեմերէն կամ շրջակայ քաղաքներէն պիտի բերուին։

—Ս. Պատրիարքն երէկ չկրցաւ Պատրիարքարան գալ, Հիւանդանոց տուած այցելութեան պատճառաւ։

—Ս. Պատրիարքի հիւրընկալ Տ. Զաւէն վրդ. Եղիաեան յԱրմաշ գացած ըլլալուն, ի բացակայութեան, նոյն պաշտօնը կ'վարէ Պալաթու քարոզիչ Տ. Սմբատ վրդ. Սաատէթեան։

—Ս. Պատրիարքը Մայր-Եկեղեցւոյ նորընտիր Թաղ. Խորհրդոյ անդամոց հրաժարականները մերժած ըլլալով, վերստին յանձնարարած է աւագերէց Տ. Միքայէլ քհնյ.ին որ դարձեալ հրաւիրէ զանոնք առաջիկայ կիւրակէ օգոստ. 3, յետ աւարտման ժամերգութեան, ներկայ գտնուիլ ի Խորհրդարան Մայր-Եկեղեցւոյ, ուր Ն. Ամենապատուութիւն ներկայ պիտի ըլլայ վերջնական կազմակերպութիւն տալու Պատրիարքանիստ եկեղեցւոյ վարչութեան։

—Վաղը Վեհապետեան Տ. Մկրտիչ եպսկ. Պօյաճըգիւղի Նրից-Մանկանց եկեղեցւոյն մէջ Խաչելութեան պատկեր մը պիտի օծէ, յանձնարարութեամբ Ս. Պատրիարք Հօր։

—Կեսարիոյ Ագսարայի Տ. Սահակ քհնյ. Տէր-Սարգիսեան, որ քանի ամիսներէ ի վեր Մայր-Եկեղեցի կ'մնար հիւրաբար, Ս. Պատրիարք Հօր յանձնարարութեամբ առ Առաջնորդն՝ Պոլսեան Տ. Տրդատ վրդ., երէկ մեկնեցաւ ի Կեսարիա, ուստից պիտի վերադառնայ իր պաշտօնատեղին։

—Ղալաթիոյ Խնամակալութիւնն երէկ նորէն ի նիստ գումարուեցաւ եօթն անդամներէն վեցին ներկայութեամբ, և կեդր. Վարժարանի վերաբացման համար հարկ եղած կարգադրութիւններն ընելով, որոշեց պաշտօնական յայտարարութեամբ հրաւէր կարդալ հասարակութեան՝ աշակերտ արձանագրել տալու այս ամսուն մէջ։ Ցայտարարութիւնը պիտի պարունակէ ամէն մանրամասնութիւն և ԲԾ. պիտի երեւի ազգ. լրագրաց մէջ։

—Ռուսչուք. Խորհրդոյ շաբաթական նիստը տեղի ունեցաւ երէկ Բերայի Արհեստանոցին մէջ, ատենապետութեամբ Տքդ. Վահրամ Թորգոմեանի։ 1. Խորհուրդը կրթական այցելու Տեսչաց մասին բանակցութիւն կատարած ըլլալով, պատրաստուած երկպատիկ ցանկի մը վրայէն գաղտնի քուէարկութեամբ հետեւեալ անձինքն ընտրեց կրթական այցելու Տեսուչ մայրաքաղաքիս կրթական երեք շրջանակաց և որոշեց հրաւիրել զանոնք իր յառաջիկայ նստին.— 1. Մարկոս Նաթանեան, 2. Ցովհաննէս Հինդլեան, 3. Պարգեւ Մարկոսեան էֆ.ք։ 2. Ուշադրութեան առնլով Հոնդրոֆէօթօյ հանդիսի Արտօնատէր-Խմբագիր Լուսինեան էֆ.ի մէկ գրութիւնն, որով իր սոյն թերթը Խորհրդոյ պաշտպանութեան ներքեւ դնել կ'առաջարկէր, որոշեց խնդիրն անցընել իր յառաջիկայ նստի օրակարգը։ 3. Խորհուրդն, ի ներկայութեան Թահտաճեան Խաչիկ էֆ.ի, որ հրաւիրուած էր տեղեկութիւն տալու ուսուցչի մը տըրուած վկայականի մը խնդրոյն համար, հարկ եղած բացատրութիւնները լսելէ յետոյ, նկատելով որ յիշեալ վկայականի յանձնման մասին օրինական թեւութիւն մը տեղի չէ ունեցած, խընդիրը փակեալ հռչակեց։ 4. Իճատիէի ազգ. վարժարանին նախկին ուսուցիչներէն Գարակիւզէլեան Թորոս էֆ. գրութեամբ մը ներկայանալով Խորհրդոյն, կ'խնդրէր կարգադրել յիշեալ վարժարանի Հոգաբարձութեան հետ իր ունեցած պահանջքի խնդիրը։ Խորհուրդը խնդրոյն կարգադրութիւնն յանձնեց իր անդամներէն Բարսեղ Աւետիսեան և Պետրոս Կարապետեան էֆ.ներուն։— Խորհրդոյ յաջորդ նիստը տեղի պիտի ունենայ յառաջիկայ ուրբաթ, 8 Օգոստոս, ժամ 2½ին՝ Պատրիարքարանի մէջ՝ Նախագահութեամբ Ս. Պատրիարք Հօր։

Ցառաջիկայ օգոստ. 3 կիրակի օրը Գեր. Մկրտիչ Արքեպիսկոպոս Վեհապետեան հանդերձեալ է գիւղիս Ս. Երից Մանկանց եկեղեցւոյ մէջ Ս. Պատարագ մատուցանելով քարոզել ի հոգեւոր մխիթարութիւն բարեպաշտ ժողովրդեան եւ միանգամայն եկեղեցւոյ նուիրեալ Խաչելութեան պատկերի մը օծման արարողութիւնը կատարել։

Ի դիմաց Թաղ. Խորհրդոյ Պօյաճը-գիւղի
Ատենադպիր Ատենապետ
Խ. Ս. Էբլղրճեան Ա. Ց. Աբրահեան
1 օգոստ. 97 Պօյաճը-գիւղ

ՓՆՋԻԿ

Փիլիսոփայ մը, որ իշխանի մը քարտուղար կարգուած էր, իրեն եղած հարցումներուն շատ անգամ չեմ գիտեր կ'պատասխանէր։ Մարդուն մէկն, որուն յաճախ այս պատասխանը տուած էր, կ'ըսէ անոր. «Իշխանը քեզի ստակ կուտայ որ կարենաս հարցումներու պատասխանել։ — Իշխանն ստակ կուտայ ինծի գիտցած բաներուս համար. եթէ չգիտցածներուս համար ստակ վճարէր, այս երկրին բոլոր հարստութիւնը չէր բաւեր,» կը պատասխանէ փիլիսոփան։

** Ծաղկաւոքին մէջ երկու ճամբորդք կ'խօսակցին. «Զաւակ ունի՞ք, պարոն։—Այո, մէկ մանչ։—Կը ծխէ՞։—Ոչ։— Այդ շատ լաւ. դրօսաբան կ'երթա՞յ։— Ոչ, ոտք անգամ չէ դրած այդպիսի տեղեր։—Քանի տարեկան է։—Մէկ տարեկան։»

** «Ես ամէն առաւօտ աղօթք կ'ընեմ և կ'խնդրեմ Աստուծմէ՝ որ ամէն օրուան հացս տայ։— Ինչո՞ւ ամէն առաւօտ, և ոչ շաբաթը մէկ անգամ, կ'հարցնէ խօսակիցը։—Վասն զի կ'ուզեմ որ ամէն օր թարմ ընդունիմ հացս։»

** Մեծահարուստ բայց շատ ագահ մարդու մը կ'հարցնեն. «Ինչպէ՞ս կ'ըլլայ որ ձեզի պէս մարդ մը միշտ երրորդ կարգով կ'ճամբորդէ։ — Ս'հ, կ'պատասխանէ ագահն, ստիպուած եմ այդպէս ընել, վասն զի չորրորդ կարգի տեղ չկայ։»

** Տիկին մը կէս օրէն առաջ հիւր գացած ըլլալով՝ սաստիկ կ'անօթենայ և տան փոքրիկ աղջան կ'հարցնէ կամացուկ մը. «Ձեր տունը ժամը քանի՞ին կ'ճաշեն։— Մայրիկս ըսաւ որ երբ դուք մեկնիք, մենք ալ սեղան պիտի նստինք,» կ'պատասխանէ փոքրիկը։

** «Բժիշկ ունի՞ք, կ'հարցնէ օր մը Լուդովիկոս ԺԴ. Մոլիէրին, ինչպէս կ'խնամէ զձեզ։—Տէր արքայ, կ'պատասխանէ Մոլիէր, դեղ կուտայ ինծի. ես դեղը չեմ առներ, և կը բժշկուիմ։»

** Գող մը գիշեր ժամանակ աղքատ մարդու մը տունը մտնելով՝ բան կ'փնտռէ որ գողնայ։ Խեղճ մարդն որ չէր քնացած՝ կ'ըսէ գողին. «Բարեկամս, դու եկած ես գիշեր ատեն բան փնտռելու այնպիսի տեղ մը՝ ուր ես ցերեկ ժամանակ բան չեմ գտներ։»

** Սպասուհի Մարիամ համեմատաճառի մը խանութն երթալով թէյ կ'հարցնէ։ «Ի՞նչ թէյ կ'ուզէք, սե՞ւ թէ ճերմակ։—Ո՛րն ալ ըլլայ, փոյթ չէ. տէրս կոյր է։»

** Գիտնական մը զբաղած էր իր աշխատութեան խուցին մէջ, երբ սպասաւորներէն մին աճապարանօք ներս մտնելով կ'ըսէ. «Պարոն, տունը կ'այրի.—Գնա կնոջս ըսէ, ես այդպիսի բաներու չեմ խառնուիր։» Ա. Փ.

ՆԵՐՔԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

ՍԷԼԱՄԼԸՔԻ արարողութիւնը տեղի ունեցաւ երէկ Համիտիյէ մզկիթին մէջ։ Վեհ. Սուլթանը միջօրէին գնաց նոյն մզկիթն և ուրբաթու աղօթքը կատարելէ յետոյ կայս. Պալատ դարձաւ։ Հիւրանոցին մէջ կ'գտնուէին Հոլանտայի ու Սերպիոյ դեսպանք՝ իրենց առաջին թարգմաններով, Ֆրանսայի դեսպանատան պահականաւուն հրամանատարը, Պուլկարիոյ գործակատարին Ա. քարտուղարն ու միւս պաշտօնեայք և վիթսոնի չափ օտարազգիներ։ Ներկայից ոմանք սենեկապետաց միջոցաւ արժանացան կայսերական մեծարանաց։

ՊԱՇՏՕՆԱԿԱՆ ԶԵԿՈՒՑՄՈՒՆՔ

«Երէկ, ուրբաթ, Սէլամլըքի արարողութենէն յետոյ, Վեհ. Սուլթանին կողմէ շնորհեալ արտօնութեամբ, Հոլանտայի դեսպան Մ. Վան տեր Սդալ Վան Բիէրշէլ պատիւ ունեցաւ Ն. Վեհափառութեան ներկայանալու։»

ԱՒՍՏՐԻՈՅ կայսեր ծննդեան տարեդարձին առթիւ յառաջիկայ Դշ. աւստրեան դեսպանատան մէջ ընդունելութիւնք կատարուելով, իրիկուան հացկերոյթ և պարահանդէս պիտի տրուի։ Ֆրանց Եոսէֆ կայսր ծնած է 1830 օգոստոս 6/18ին, որով 67րդ տարին պիտի թեւակոխէ։

ԹԱՐԱՊԻԱՅԻ բարձանց վրայ առջի գիշերը տրուած դաշտային պարահանդէսին ներկայ գտնուեցան Ֆրանսայի, Անգլիոյ, Սպանիոյ, Ռումանիոյ, Սերպիոյ ու Պելճիոյ դեսպանք, ընտանեօք և այլք։

ՊՈՒԼԿԱՐ գործակատար Մ. Մարքով, որ Ռուսճուք պիտի երթայ իշխանին տարեդարձին ներկայ գտնուելու, յետաձգեց իր ուղեւորութիւնը։

ՄԱՆԱՍԴԸՐԻ հրկիզելոց համար Վեհ. Սուլթանն երեք հարիւր ոսկի շնորհեց։

ՍԵՐՊԻՈՅ Աղեքսանդր Թագաւորին ծննդեան տարեդարձն ըլլալով այսօր, Թարապիոյ Այա Բարասքէվա եկեղեցւոյն մէջ գոհաբանական աղօթքներ մատուցուեցան ի ներկայութեան դեսպանին և դեսպանատան պաշտօնէից։ Արարողութենէն յետոյ, դեսպանն ընդունեց սերպ երեւելեաց շնորհաւորութիւնները։

Աղեքսանդր Թագաւոր 1876 օգոստ. 26ին ծնած ըլլալով, քսան եւ մէկ տարին լրացուցած եւ քսանեւերկրորդը թեւակոխած է։

ԹՆԴԱՆՕԹԱՐԱՆԻ մէջ ձուլուած լեռնային թնդանօթներէն 19 հատ Զաթալճա ղրկուած էին փորձի համար։ Ասոնց փորձը կատարուած ըլլալով, փորձագէտներու յանձնաժողովն երեկ իրիկուն մայրաքաղաքս վերադարձաւ նոյն թնդանօթներուն հետ։

ԿԻՊՐՈՍԷ գացող 70 տարեկան յոյն քահանայ մը ձերբակալուեր է Աղեքսանդրիոյ մէջ, անցագիր չունենալուն համար։

ԻԶՄԻՐԻ Գարշըեագա անուն տեղը լատինական նոր եկեղեցի մը կ'կառուցուի, որովհետեւ հոն կաթոլիկներու թիւը շատցած ըլլալով առաջուան եկեղեցին թէ՛ անբաւական էր եւ թէ խարխուլ։

ԱԽԱԶԱԿՈՒԹԻՒՆ.— Սելանիկի Բէսէնտիրէ գաւառակին մէկ գիւղէն նըպարավաճառ Լէօնիտասի երկու տղաքներն աւազակաց կողմէ լեռը տարուեր են։ Տեղական կառավարութիւնն անմիջապէս ոստիկան-զինուորներ ղրկելով ազատեր է այդ երկու տղաքները։ Աւազակներն, որքլանքագայի Վերատէ գիւղէն Տիմօ ու եղբայրը Եորկի անուն անձինք են, կ'փնտռուին։

ՆԻԿՈՄԻԴԻՈՅ կառավարչին խնդրանօք, գործառնութեանց փութացուցիչ յանձնաժողովը նկատելով որ Արմաշ Նիկոմիդիայէ հեռի ըլլալով, ժողովուրդը դժուարութիւն կ'կրէ գաւառակի կեդրոնին հետ ունենալիք կառավարական յարաբերութեանց մէջ, որոշեր է Արմաշ գիւղն, իր շրջակայ քանի մը գիւղերով, խառնձին Թօփչեքէի վերածել, Նիկոմիդիոյ գաւառակին իրաւասութեան տակ, եւ Գըյմաք 2 ժամ հեռի գտնուած Զագչագ, Խարման Թէփէ, Զուպուգլու գեղերն ալ Ատաբազարի հետ միացնել, միանգամայն որոշելով որ Միւտիր մը կարգուի Արմաշի, ոչ-խալամ օգնականով։ Կայս. Իրատէ մը վաւերացուցած է այս որոշումներն եւ ելմտական նախարարութիւնն ու զինուորական իշխանութիւնք պէտք եղածը անօրինեն եւ ելմտական ու զինուորական տեսակէտով։

ԶԱՐԻՊՐՈՏ-ՊԵԼԿՐԱՏԻ երկաթուղւոյ գիծն, որ անձրեւներէն աւրուած էր, նորոգուեցաւ եւ կառախմբոց երթեւեկութիւնք վերսկսան։

ԴԱՐԴԱՆԷԼԻ մէջ ու շրջակայքն այս տարի ձմեռուկը շատ առատ է և ըստ տեղական սովորութեան, օխան մինչեւ երեք փր.ի կ'ծախուի։ Արմտեաց առեւտուրն ալ շատ ոգեւորուած է։

ԿԻՒՄԻՒԼՃԻՆԷԷ կ'գրեն թէ Օգճըլար ու Ենիքէօյ կայարանաց մէջտեղ Գարասուի շրջակայ պահականոցէն երեք զինուոր գետակը մտեր են լողալու, սակայն լողալ չգիտնալով խեղդուեր են։

ՍԻՐՔԷՃԻԻ առջեւ երէկ ժամ 5ին Անատոլու անուն բեռնակիր մը ցորենի պարկեր կ'փոխադրէր մավունա մը, երբ ոտքը սահելով ծովը ինկաւ և անյայտ եղաւ։ Բիչ յետոյ դիակը գըտնուեցաւ։

ԳՈՒՄ-ԳԱԲՈՒՑԻ նաւավարներէն Մէրճան երէկ իր նաւակն Ենի-Գաբուէ սեխ եւ ձմերուկ բեռցած, Թօփհանէ տարած միջոցին, Ունգափանի մավունաներէն մին նաւակին վրայ իյնալով, ընկղմեց զայն։ Նաւակին մէջ գտնուող չորս նաւավարները թեւեւ ազատեցան, բայց բեռան կէսը փճացաւ։

ԹՈՄԱՍ ՈՒԻԼՍԸՆ Ընկ. Լօրէնցօ չոգենաւը, նաւապետ Ուէնկ՝ ընդհանուր վաճառքով Հըլէ հոս հասած, պարպած և Օտեսա ուղեւորած է։

—Մօրէլը չոգենաւը, նաւապետ Ժօնսըն, ընդհանուր վաճառքով Հէլէ մեկնած է ամսոյս 12ին եւ 26ին հոս կ'սպասուի։

ՎԵՐՋԻՆ ՀԵՌԱԳԻՐԵՐ

ՍՈՖԻԱ, 13 օգոստոս.— Պուլկարիոյ պաշտօնական շրջանակաց մէջ կը հաւաստեն թէ Աւստրիոյ հետ դիւանագիտական յարաբերութեանց խըզումն աւելի արդիւնք է այն դժգոհութեան որ յԱւստրիա յառաջ եկած է Ռուսիոյ հետ Պուլկարիոյ հաշտուելէն, քան թէ Մ. Սդոիլովի յայտարարութեանց, որք Լօքալանցայգէրի մէջ հրատարակուեցան և Պուլկարիոյ վարչապետին կողմէ հերքուեցան։

ՎԻԵՆՆԱ.— Վիեննական թերթերու մեծ մասը՝ մանաւանդ կէս-պաշտօնական Վիները Ալլկէմայնէ Ցայտունգ յօդուածներ կ'հրատարակեն Աւստրիոյ և Պուլկարիոյ միջադէպին վրայ և անդաստ կերպով խօսելով խստիւ կը քննադատեն Պուլկար կառավարութեան ընթացքը։

ՎԻԵՆՆԱ, 14 օգոստ.— Վիեննական թերթ մը վերջին պահուն կ'ծանուցանէ թէ ստոյգ տեղեկութեանց նայելով, Մ. Սդոիլով այս առտու հրաժարական պիտի տայ, որպէս զի Պուլկարիոյ համար նոր դժուարութիւնք չծագին։

ՄԱՏՐԻՏ, 13 Օգս.—Մ. Քանովասի յուղարկաւորութիւնն այսօր կատարուեցաւ առանց պաշտօնական հանդէսի, ըստ բաղձանաց հանգուցելոյն։ Խուռն բազմութիւն ներկայ էր։ Դէպք չպատահեցաւ։

ԼԻԶԲՈՆԱ.—Բարթուգալ որոշեց նաւերն ի Մոզամպիք զօրք ղրկել՝ որք օգս. 10/22ին ճամբայ պիտի ելնեն։

ՌՈՒՍ ՍԻՆՈԴԸ Բեզբերոպուրկի եկեղեցական Ակադեմիային ընթացաւարտներէն չորս երիտասարդ Անգլիա կ'ղրկէ, հետեւելու անգլ. եկեղեցական գրականութեան, Անգլիոյ և Ռուսիոյ միջեւ եկեղեցական համաձայնութեան հետամտելու, և օրթոտոքս ռուս եկեղեցւոյ գլխաւոր վարդապետութիւններն Անգլիացիներուն բացատրելու համար միջոցաւ։

ԱՆԻՇԽԱՆԱԿԱՆՆԵՐՈՒՆ Սպանիոյ մէջ գործած ոճրին ակնարկելով, Լ. Սալզպըրիի բերանը՝ Սթանտըրտ՝ իր օգոստ. 9ի խմբագրականով կ'առաջարկէ որ Եւրոպեան Ներդաշնակութիւնն, հելլենական խնդիրը վերջացնելէ ետքը, գործողութեան միահաղոյն յատակագիծ մը որոշէ Անիշխանականներուն աղետալի չարագործութիւններուն վերջ տալու համար, չարիքն արմատէն խլելով։

ՎԱՂԱՄԵՌԻԿ Մ. Քանովաս տէլ Քասդիլլոյի յեղակարծ մահուան տխուր պարագայք խորին վիշտ պատճառեցին Սպանիոյ մէջ, և ուրիշ երկիրներու մէջ ալ։

ՏՈՎԱԿԱԼՔ միահամուռ որոշեր են որ Կրետէէ Ցունաստան և Թուրքիա ղրկուած հեռագրերուն գրաքննութիւնն օսմ. պաշտօնեայք կատարեն, և ո՛չ թէ միջազգային պաշտօնեայք։

ՏՈՔԹՈՐ Ս. ԽԱՉԱՏՈՒՐԵԱՆ ԵՒ ՈՐԴԻ
ԱՌԱՋԻՆ ԿԱՐԳԻ ՎԿԱՅԵԱԼ ԱՄԵՐԻԿԵԱՆ—ԱՏԱՄՆԱԲՈՅԺՔ
Հաստատեալ յամին 1852

Նորահնար գործիքի մը միջոցաւ ամենասաստիկ ցաւած ակռաները, մէկ անգամէն վայրկենապէս կը լեցնեն, ցաւով դիմել եւ բուժուած վերադառնալ։ Կատարելագործեալ եղանակաւ, նուրբ, ճաշակաւոր եւ դիմացկուն արհեստական ակռաներ կը պատրաստեն, յար եւ նման բնականի, դէնթէ յէ[illegible] (ըստ տարիքի), ծամողութիւն, եւ [illegible] երաշխաւորեալ։ «Սկորբիթ» կոչուած բերնի հիւանդութիւնը, երեք այցելութեամբ կատարելապէս կը բուժեն, ինչպէս նաեւ թմրեցուցիչ դեղերու, եւ նորահնար աքցաններու միջոցաւ առանց ցաւի ատամնահանութիւն։

Թիւ 396 Մեծ-Փողոց Բերա (Նանիի գարեջրատան վրայի յարկը հիւղ Զըպուգճեանց դէմ)։

Գատըգիւղի յաճախորդք կրնան դիմել նաեւ իրենց բնակարանը Թիւ 1 Նոր բացուած Խրիսովէլի փողոց ամէն օր։

Ց. Գ. — Հաւաստելու համար Եւրոպիոյ եւ Ամերիկայի առաջին կարգի ատամնաբոյժերու, ձմեռները կիրակի օրերն ալ, ինչպէս նաեւ մինչեւ կէս գիշեր հիւանդ կ'ընդունին Բերայի գործատեղինին։

ՍԵՂԱՆԱՒՈՐԱԿԱՆ

ՍԱԿԱՐԱՆ ՂԱԼԱԹԻՈՅ

ՓԱԿՈՒՄ

Օսմ. քօնսոլիտէ Սէրի Դ. Օ. Ռ.	24 14
Ամէնէն բարձր գին »	24 15
Ամէնէն վար գին »	24 11
Ռումէլիի երկաթ. գոց. ֆր.	115 75
Ամէնէն բարձր գին	115 75
Ամէնէն վար գին	115 25

ԲԱՑՈՒՄ, 2 Օգոստոս

Օսմ. Քոնս. Սէրի Դ. Օ. Ռ.	24 13
Ռումէլիի երկաթուղի ֆր.	116 —
Օսմանիյէ »	— —
Ռէժի »	— —
Օսմ. Պանքա »	15 —
Քրէտի Ժէնէրալ օթթօմ. »	7 08
Երկրագործական Պանքա »	9 —
Սօս. Օթ. Շանժ է Վալ. Ա. Ռ.	3 17
Օսմ. Ապահ. ընկեր. »	4 05
Թրամուէյ բաժնեթ.	690 —
» ժուիսանս	230 —
Թրամուէյ պարտաթ. ֆր.	496 —
Տէրքօսի Ջուրի ընկ. »	332 —
Քարափ Կ. Պոլսոյ »	462 —

ՍԹԻԼԱՆՑ

Քօնսոլիտէ ուղղ օրուան Օ. Ռ.	3 50
» մէկ ամսուան » »	— —
Ռումէ. երկ. ուղ օրուան » »	— —
» » մէկ ամսուան » »	— —

ԸՆԹԱՑՔ ԴՐԱՄՈՑ

20 ֆրանքնոց ղրշ.	87 10
Անգլիական ոսկի »	109 34
Բօլ Էմբէռիալ »	89 30
Մէճիտիյէ արծաթ »	108 02
Ռուպլի Թղթադրամ Օ. Ռ.	8 59

ՓՈԽԱՆԱԿԱԳԻՐ

Լոնտոն 3 ամիս ղրշ.	108 ¾
Փարիզ 3 » ֆր.	23 10
Ֆիօրին մանտա »	10 92½

ԵՒՐՈՊԱԿԱՆ ՍԱԿԱՐԱՆՔ

ԼՈՆՏՈՆ, 13 Օգոստ.

Օսմ. քոնսոլիտէ Սէրի Ա. Ա. Ռ.	66 —
» » » Բ. »	39 —
» » » Գ. »	23 37
» » » Դ. բաց. »	22 25
» » » Դ. գոց. »	22 12
Փոխառութիւն Դատայա Գ. Կ.	80 50
» Օսմ. 3½% »	99 25
Օսմ. Կայս. Պանքա »	13 63
Այտընի երկաթուղի »	14 63
Եգիպտական Միացեալ »	107 12
Անգլ. քօնսոլիտէ »	112 43
Հելլենական 5% »	30 —
Մօնօբոլ Հելլենական 4% »	34 —
Ռանթ » 4% »	25 —
Պուլկ. փոխառ. 6% 1888 Գ. Կ.	94 —
» նոր » 6% 1892 »	94 —
Փոխան. Փարիզի վրայ »	25 31¼
Դրամագեղչ »	2 —

ՎԻԵՆՆԱ, 13 Օգոստ.

Փոխան. Փարիզի վրայ ֆիօր.	47 65
» Լոնտոնի վրայ »	119 90
Ռումէլիի երկաթուղի »	65 90
Օսմ. Ռէժի »	164 50

ՓԱՐԻԶ, 13 Օգոստ.

Օսմ. քօնս. Սէրի Դ. բաց. ֆր.	22 35
Օսմ. քօնս. Սէրի Դ. գոց. »	22 32
» » » Բ. »	— —
» » » Գ. »	23 75
Օսմանիէ »	412 —
Ռումէլիի երկաթուղի »	118 50
Բախօռիլէ »	460 —
Մաքսատուն »	481 —
Օսմ. Ռէժի »	348 —
Օսմ. Կայս. Պանքա »	592 —
Ֆրանս. Ռանթ 3% »	105 —
Քրէտի Լիօնէ »	— —
Պանք տը Բարի »	863 —
Սուէզի բաժնեթուղթ »	3260 —
Եգիպտական Իւնիֆիէ »	— —
Իտալական Ռանթ »	94 32
Սպանիական արտաքին »	61 68
Չէք Լոնտոնի վրայ »	25 100
Դրամագեղչ »	2 —

ՊԵՐԼԻՆ, 13 Օգոստ.

Օսմ. փոխառութիւն 1888 մարք	94 —
Ռումէլիի երկաթուղի »	117 60
Անատ. երկ. պարտաթղթ. »	90 25
Փոխ. Լոնտոնի վրայ 3 ամս. »	20 290

ԱՆԳԼԻՈՅ Պանքային շաբաթական հաշուեկշռէն կ'երեւի թէ մետաղադրամը պակսած է 367,000, առեւտրական թուղթերը պակսած են 1,144,000 եւ պանքատմսերու պահեստն աւելցած է 18,000, որով պահեստից համեմատութիւնն է 51.22%. անցեալ շաբթու էր 49.90%։

ԱԶԴ.—Հայերէն, ֆրանսերէն եւ թուրքերէն լեզուաց հմուտ անձ մը՝ որ իր բազմամեայ ծառայութեամբքն ի կրթական յարկս, ոչ նուազ օգտամատոյց եղած է կրթական գործին, պատրաստ է, դիւրամատչելի պայմաններով, յանձն առնել որ և է պաշտօն, ուսուցչի կամ տնօրէն-ուսուցչի, ի գաւառս կամ ի Պոլիս։ 4—10

ՏԵՂԱՓՈԽՈՒԹԻՒՆ

ՏՈՔԴ. Ա. ՔԱՌԱՔՈԶ

Մասնագէտ երկու սեռի ծննդաբանական, գաղղ. և սիֆիլիսային ախտերու.

Այս տեսակ ախտերէ վարակուող և կարգ մը չալաթաններու սուտ խոստմանց հաւանելով հիւանդութիւններնուն դարման չգտնողներու ծառայութիւն մը մատուցանելու նպատակաւ, Տօքդ. Գառաքոչ, իր դարմանատունն ալ աւելի կատարելագործելով փոխադրած է Բեռա, Աղա-Համամ փողոց թիւ 14 իր տունն, ուր ամէն ժամ իրեն դիմող հիւանդները պիտի դարմանէ Եւրոպիոյ հռչակաւոր Բրօֆէսէօրներէն Ֆուռնիէի և Կիյեօնի վերջին ու ազդու մեթոտներով։ 30—23

Տօքդ. Մ. Մասիսեան պատիւ ունի ծանուցանել թէ գաւառներու մէջ բազմամեայ փորձառութիւն ստացած, այժմ վերահաստատուած է Գատըգիւղ Սագըզ Աղաճ Բուչէն փողոցն՝ կ'դարմանէ մասնաւորապէս ներքին և ծննդաբանական հիւանդութիւններ. կ'կատարէ վիրաբուժական ամէն գործողութիւն։ Ի դիւրութիւն Պոլսեցւոց յաճախորդաց, կ'գտնուի ամէն Կշ. և Ուրբաթ Գում-Գաբու Սդասիօն ճատտէսի Զարիֆեան դեղարանն։ Աղքատաց ձրի դարման Կշ. կէս օրէ վերջ իր տունն. իսկ Դշ. նոյն դեղարանը։ 15-40

ՏԵՂԱՓՈԽՈՒԹԻՒՆ

Տօքդ. Գրիգոր Ասլեան իր բնակութիւնը Մաքրիգիւղ Սագըզ-Աղաճ Ֆրէնկ Քիլիսէսի փողոց թիւ 20 տունն հաստատած ըլլալով, ըստ առաջնոյն ամէն օր հիւանդ կ'ընդունի Գում-Գաբու Սթասիոն ճատտէսի Զարիֆեան էֆ.ի դեղարանն, ամէն Եշ. ձրի. իսկ առաւօտ և երեկոյ Մաքրիգիւղ Արզարեան էֆ.ի դեղարանն և կամ իր բնակարանն իրեն դիմող հիւանդները կ'դարմանէ. ամէն Դշ. կէս օրէն վերջ ձրի յիշեալ դեղարանին մէջ։ Մասնաւոր դարման ներքին և արտաքին հիւանդութեանց և ծննդական գործարանաց։ 10—10

ՀՐԴԵՀԻ ԵՒ ԿԵՆԱՑ ԴԷՄ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

ՆՈՐԹՀ ՊՐԻԹԻՇ ԷՆՏ ՄԵՐՔԸՆԹԱՅԼ

ԴՐԱՄԱԳԼՈՒԽ Անգլ. Ոսկի 3,000 000. ՊԱՀԵՍՏԻ ԴՐԱՄ 12,433,000
ՀԱՍՈՅԹ 1895 ՏԱՐԻՈՅ 3,161,300

ՆՈՐԹՀԸՐՆ ԷՇՈՒՐԸՆՍ

ԴՐԱՄԱԳԼՈՒԽ Անգլ. Ոսկի 3,000,000. ՊԱՀԵՍՏԻ ԴՐԱՄ 4,671,100
ՀԱՍՈՅԹ 1894 ՏԱՐԻՈՅ 1,245,300

Ընկերութիւնս Պոլսոյ մէջ ունեցած Միացեալ Գործակալութեան միջոցաւ հրդեհի դէմ ամէն կարգի վտանգաւոր ապահովութիւններ ի գործ կը դնեն չափաւոր գնով, և իրենց ցոյց տուած դրամական երաշխաւորութեամբ մեծ գումարներ ապահովագրողաց կրնան վստահաբար զիրենք ներկայացնել. Նաև եթէ ապացոյց իրենց հաստատութեան, միայն հրդեհի ճիւղին համար մինչեւ ցարդ տուժած փոխանի 20,000,000 Անգլ. Ոսկին կ'անցնի.

ԾՈՎԱՅԻՆ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

«ՄԱՐԻԹԱՅՄ»

ԴՐԱՄԱԳԼՈՒԽ Անգլ. Ոսկի 5,000,000 ՊԱՀԵՍՏԻ ԴՐԱՄ Անգլ. Ոսկի 100,000

Ընկերութիւնը կ'ապահովագրէ շոգենաւուց և առագաստանաւուց մէջի ապրանքներն և դրամածրարները խիստ օգտակար պայմանաւ։ Գնոյ և այլոց վրայ տեղեկութիւն առնուլ ուղղակի կը հրաւիրուին դիմել Ղալաթիա Մէհմէտ Ալի փաշա խան գետնայարկ Թիւ 22 և 22 կը. սենեակներն, առ. ԳԱՌՆԻԿ Ց. ՍԵՐՈԲԵԱՆ Գործակալ Կ. Պոլսոյ վերոյիշեալ երեք Ընկերութեանց։

ՄԱԼԿԱՐԱՅԻ ՎԱՐԺԱՐԱՆԸ

Քաղաքիս ազգ. վարժարանաց տարեկան հարցաքննութիւններն աւարտեցան յուլիս 13ին և քննութեանց արդիւնքը գոհացուցիչէն աւելի եղաւ։ Պարգեւաբաշխութեան հանդէսին ներկայ գտնուեցան կառավարութեան պաշտօնեայք եւ օտարազգիք, որք նոյնպէս շատ գոհ մնացին։ Այս տարի, նկատելով որ դպրոցներու վիճակի մասին կասկածողներ կան, քննիչ յանձնախումբ չկազմուեցաւ։ Թաղ. Խորհուրդն իր ուզած շրջանակէն կազմելով զայն՝ կրնար իրեն գործիք ըրած ըլլալ. ուստի շրջահայեցութիւն համարեց հրաւէր կարդալ բոլոր ազգայիններուն, որպէս զի ընդհ. քննութեանց ներկայ գտնուին։ Քննութեանց յաջող արդիւնքը պերճախօս կերպով ցոյց տուաւ որ՝ հակառակ դրամական անձկութեան՝ կամք եւ յարատեւութիւն չէին պակսած կրթական գործին համար. աշակերտաց ֆիզիքական, բարոյական եւ իմացական կրթութիւններուն համահաւասար ոյժ տրուած էր դաստիարակ-ուսուցիչներու կողմէ։ Լա՛կ չոր ու ցամաք կամ չնչուցիչ ուսումը չէր որ առած էին մեր տղաք. այլ զարգացուցած էին իրենց բարոյական եւ իմացական կարողութիւններն՝ ուսմանց եւ գիտութեանց կարեւոր ու բացատրուած ծանօթութիւններով եւ օրինակներով։ Արական վարժարանն ունեցաւ եօթն յուսալից շրջանաւարտներ, և իգական վարժարանը՝ հինգ։ Քաղաքիս գայմագամի-օգնական Կարապետ էֆ. Խարաճեան, որուն կրթասիրական եռանդը գովեստի արժանի է, ինչպէս առաջ նաեւ քննութեանց միջոցին այցելելով եւ քննելով աշակերտները՝ գոհ մնացած է անոնցմէ։ Մալկարայի պէս պզտիկ քաղաքի մը մէջ, որ կարելի չէ ներկայիս մէջ բարձր պէ-տօէլով բարձր վարժարաններ պահել, աշխատուած է կարելի եղածին չափ բարեկարգ վարժարաններ ունենալու, եթէ կարելի չէ եղած բաղձալին (իտէալը) ունենալ։ Այս առթիւ պարտք կ'համարինք մեր շնորհակալութիւններն յայտնել կրթական գործին աջակցող բոլոր երիտասարդութեան և կրթական տուրքը վճարող ազգայիններուն, և յանուանէ Տքթ. Սանտալճեանին, որ թէեւ օտարական, անձնուիրաբար աշխատող մ'է քաղաքիս վարժարանաց յառաջդիմութեան համար։ Ի դիմաց Թաղ. Խորհրդոյ

Ատենադպիր Ատենապետ
Պ. Աճէմեան Գ. Տօնպաղեան
Մալկարա (Կնք)

ՌԷՅՆՈԼՏԻ ԿՈՒԹ ՍԲԷՍԻՖԻՔ

Կը բուժէ կաթուածը, յօդացաւերը, կողացաւն եւ բոլոր ջղային ցաւերը։ Աշխարհի մէջ լաւագոյն դեղը ճանչցուած է կաթուածի, յօդացաւի, կողացաւի դէմ։ Մէկ անգամ առնել բաւ է քանի մը ժամու մէջ զգալի ամոքում առաջ բերելու։ Մեծ բժիշկներ կը յանձնարարեն զայն։ Լոնտոնի նշանաւոր Տր. Տէյլի կը գրէ. «Բիչ մը առեն Րէյնօլտի ԿՈՒԹ ՍԲԷՍԻՖԻՔը տուի հիւանդներուս եւ կը փութամ ըսել որ մինչև լաւ արդիւնք տեսայ։ Կը հաստատեմ որ ասի շատ ազդեցիկ դեղ է։» ՀՐԱՀԱՆԳ ԳՈՐԾԱԾՈՒԹԵԱՆ.— Պէտք է անօթի փորանց, պառկելէ անմիջապէս առաջ ու առնել խառնուրդի խմել զայն։ Սկսելու է 40 կաթիլէ, որ կրնայ հետզհետէ գիչերը 60ի բարձրանալ եւ այսպէս հետզհետէ մինչեւ 120ի։ Մեծ եւ փոքր քանակութեամբ ու շիշերով կը ծախուի մեր Թուրքիոյ միակ ներկայացուցիչին՝ ԷՏՄՈՒՆՏ ԳԱՐՌՈՒՍԱՆԱՅ անգլիական ընդհանուր մթերանոցը, 95 եւ 97, Եուքսէք Գալտըրըմ, Վօյվօտա, Կալաթա-Շիշլիի Թրամվէյներու կայարանը, Պահականոցին քով։ ԾԱՆՕԹ.—Սոյն վաճառատան մէջ պատրաստ կը գտնուին նաեւ ամէն տեսակ անգլիական եւ ամերիկեան դեղեր։

ՃԵՐՄԱԿԵՂԷՆ ԵՒԼՆ. ԼՈՒԱԼՈՒ ՀԱՄԱՐ ԳՈՐԾԱԾԵՑԷՔ

ԼԷՍՍԻՎ ՏԻՒ ԺԷՆԻՆ

ՄԱՔՐԻ ԵՒ ԺԱՄԱՆԱԿԻ ԽՆԱՅՈՂՈՒԹԻՒՆ
ՄԱՔՐՈՒԹԵԱՆ ԿԱՏԱՐԵԼԱԳՈՐԾՈՒԹԻՒՆ
ԱՐԱԳՈՒԹԻՒՆ ԵՒ ԴԻՒՐՈՒԹԻՒՆ
ՃԵՐՄԱԿԵՂԷՆՆԵՐՈՒ ԵՒ ԱՅԼՈՑ ՀԱԿԱՆԵԽՈՒՄ

ԿԱՐԵՒՈՐ. — ԼԷՍՍԻՎ ՏԻՒ ԺԷՆԻՆ, ԲՆԱՒ ՉԻ ՄԱՇԵՑՆԵՐ

ԵՒՐՈՊԻՈՅ ԵՒ ԱՄԵՐԻԿԱՅԻ ՄԷՋ 100,000,000 ՔԻԼՕ ՏԱՐԵԿԱՆ ՍՊԱՌՈՒՄ

ԳՈՐԾԱԾՈՒԹԵԱՆ ԿԵՐՊԸ՝ ԽԻՍՏ ԴԻՒՐԻՆ՝ ԻՒՐԱՔԱՆՉԻՒՐ ՔԱՔԷԹԻ ՎՐԱՅ ԿԸ ԳՏՆՈՒԻ

Փ Ն Տ Ռ Ե Ց Է Ք ամէն տեղ և ի մասնաւորի՝
ՊՈԼՍՈՅ ԿՈՂՄԸ
Կ. Սուրէնեան՝ Կամուրջին գլուխը և Պատը գիւղ.
«Պէն պիր Չէշիտ» Պահճէ Գարու.
Դիլզարեան Գասապեան Պահճէ Գարու.
Ծանդի՝ Կամուրջին գլուխը.
Մահմուտ Փաշա Քիւրքճի խանի դիմաց թիւ 131 մագի ներկ ծախող Ա... Սալանճեանի քով։
ԲԵՐԱՅԻ ԿՈՂՄԸ. — Պօն Մարշէ.
«Էքօնօմիք» Սօսիէթէ Գօ-Օբէրաթիվ.
«Ալապաուտեօզ» Բերա Մեծ Փողոց Թ. 311
Ընդհ. Ներկայացուցիչք Արեւելքի
Հ. ԵՒ Ա. ՍԷՔՍԵԱՆ ԵՂԲԱՐՔ
Թօհաֆճը Խան, Ստամպօլ

ԱՌՈՂՋՈՒԹԻՒՆ—ՈՅԺ—ԿՈՐՈՎ

ՖՈՍՖՈՏԻՆ ՏՔԹ. ԼԱԼՈՐԻ.— Վերջին 25 տարուան մէջ ապացուցուած է թէ այս ՖՈՍՖՈՐԱԿԱՆ ՄԻԱԿ ԴԱՐՄԱՆՆ է ցարդ գտնուած, կատարելապէս բուժելու ուղեղի հիւանդութիւններն, անդամալուծութիւն, քնատութիւն, գաւազանք, առնական կարողութեան վաղահաս կորուստ, եւ ոյժերու կորուստէն յառաջ եկած ամէն գործարանական խանգարում։ Կը բուժէ դժուարամարսութիւն, ջղային եւ սրտի, լեարդի եւ երիկամանց հիւանդութիւններ, արեան շրջանի խանգարումներ, հիւծութիւնն եւ սպառումը. կը կասեցնէ ոյժերու կորուստն որ յառաջ եկած է ո եւ է պատճառէ։ Ջղային տկարութեանեւ առոր հետեւանաց մէջ այս դեղին ազդուութիւնն անմիջական եւ հիանալի է։ Մելամաղձութեան ախտանիշք կ'անհետանան հրաշալի արագութեամբ մը։ ՏՔԹ. ԼԱԼՈՐԻ ՖՈՍՖՈՏԻՆԸ ջղային հիւթ եւ ուղեղային գոյացութիւն կը ստեղծէ, արեան մէջ մուծանելով ելեկտրական տարրը, ֆոսֆորն, որ ուղեղին կեդրոնական գոյացութիւնն է։ Կորովը կը կենդանացնէ մարդկային դրութեան մէջ, մարմնոյն եւ մաքին տալով առոյգ առողջութիւն, այնպէս որ կարելի է պարտականութիւնները կատարել վստահութեամբ և գոհունակութեամբ։ Ախորժահամ է, կը զտէ և կը ճոխացնէ արիւնն եւ նոր ոյժ մը կու տայ ուղեղին, ջղային դրութեան եւ մկանանց։ Վերանորոգիչ ազդեցութիւնը կը տեսնուի գործածման առաջին օրէն իսկ, մտաւոր կարողութեանց յաւելմամբ և բարօրութեան զգացմամբ ողջ վարժութիւնն հիւանդը շատոնց կը կորսնցնէր։ Մարսողութիւնը վերանորոգուած, ախորժակն հրաշալի կերպով կ'աւելնայ։ Աղիք կանոնաւորապէս կը գործեն։ Դէմքը կը սկսի լենալ, շրթունքը կը գունաւորին, աչքը շողուն, մորթը պայծառ գոյն մը կ'առնու, մազերն ոյժ կը ստանան։ Զգուշացէք նմանութիւններէն։ Տքթ. Լալորի Ֆոսֆոտինը պարունակեալ է ամէն շիշերուն մէջ որք բրիտանեան կառավարութեան դրոշմը կը կրեն առ բառերով **Dr. Lalor's Phosphodyne London England** վրան փորագրուած։ Այս դեղին յաջողութիւնն յառաջ բերած է բազմաթիւ վտանգաւոր եւ վնասակար կեղծեր։ Մեծ եւ փոքրաքանակ կը վաճառուի Թուրքիոյ եւ Պուլկարիոյ ներկայացուցչին քով, Մ. ԷՏՄՈՒՆՏ ԳԱՐՌՈՒՍԱՆ, Անգլ. Ընդհանուր մթերանոց, Վոյվոտա պահականոցին քով, Կալաթա-Շիշլի թրամվէյներու կայարանը, թիւ 95 եւ 97։

ՊԱՏ. ԳՈՐԾԱԿԱԼՔ «ԲԻՒԶԱՆԴԻՈՆ»Ի

ԱՏԱ-ՊԱԶԱՐ—Ստեփան էֆ. Սափրիչեան. ԱՏԱՆԱ. —Միսաք էֆ. Գազազեան. ԱՐԱՊԿԻՐ—Ց.Պ. էֆ. Մանուկեան. ԱՖԻՈՆ-ԳԱՐԱՀԻՍԱՐ—Սիմոն էֆ. Սինանեան. ԸՆԿԻՒՐԻ— Համբարձում էֆ. Զննողեան. ԷՐԶՐՈՒՄ —Տեարք Խնճիճեան եղբարք. ԹՕԳԱՏ— Յովհաննէս էֆ. Գազանճեան. ԻԶՄԻՐ—Կարապետ էֆ. Մալէճանեան. ԽԱՐԲԵՐԴ— Յովհաննէս էֆ. Ցարութիւնեան. ՄԱՐԱՇ— Արժ. Տ. Յովհաննէս քհնյ. Վարժապետեան. ՄԱՐԶՈՒԱՆ— Յովհաննէս էֆ. Յակոբեան. ՄՈՒՇ—Գեղամ էֆ. Տ. Կարապետեան. ՆԻԿՈՄԻԴԻԱ— Յակոբ էֆ. Սուքիասեան. ՈՒՐՖԱ — Գէորգ էֆ. Ոսկերիչեան. ՊԱՐՏԻԶԱԿ— Ստեփան էֆ. Մակարեան. ՊՐՈՒՍԱ— Օննիկ էֆ. Լութֆեան. ՌՈՏՈՍԹՕ—Միհրան էֆ. Անանեան. ԴԱՐԴԱՆԷԼ—Հայկ էֆ. Թայքէսէնեան. ՏՐԱՊԻԶՈՆ— Սահակ էֆ. Էմմէքճեան.

ՔԻՆԱՐՏ

ՇՈԳԵՆԱՒԱՅԻՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

Լիվրփուլ և Արեւելքի միջև շաբաթը երկու անգամ բանող շոգենաւեր

Անուանք	Թօնօ	Անուանք	Թօնօ
Ումպրիա	7718	Սամարիա	3574
Էտրուրիա	7718	Մարաթոն	2403
Սէրվիա	7391	Ալգիա	2393
Ուրանիա	7268	Սարակոսա	2166
Բալոնիա	5587	Թարիֆա	2246
Սէֆալոնիա	5517	Բալմիրա	2144
Կալլիա	4809	Թրինիտատ	1899
Սայթիա	4557	Մօրօգգօ	1855
Ալճէրիօ	2143	Պրիթիշ Քուին	735
Քէտար	1876	Բարինդիա	5598
Շէրպուրը	1614	Սիլվանիա	5598
Գաղալոնիա	4845	Քամբանիա	12950
Պոթնիա	4531	Լուքանիա	12950

Դիմել առ ԹՈՄԱՍ Ջ. ՃՕԼԻ գործակատար
Ալիքսիատիս խան, Թիւ 4 Ղալաթիա

ՖՐԵՏ. ԼԷՅԼԱՆՏ ԵՒ ԸՆԿ.

ՇՈԳԵՆԱՒԱՅԻՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

Լիվրփուլ և Արեւելից միջև բանող շոգենաւեր

Անուանք	Թօնօ	Անուանք	Թօնօ
Վիքթօրիան	10500	Ֆլավիան	3500
Ամէնիան	10500	Էճիբշիըն	3500
Քէստրիան	10500	Բըրժիըն	3000
Լանքասթրիան	9000	Ալճէրիան	2500
Ֆիլատէլֆիա	9000	Արապիան	3500
Գօլըմպիան	8000	Աթէնիան	2500
Ճօրճիան	8000	Անատոլիան	2500
Պոստոնիան	8000	Ալպաշիըն	2500
Ֆիրճինիան	8000	Լէսպիան	2000
Բալէրնիան	3700	Մինիօ	900
Վալօնիան	3700	Օբօրթօ	800
Գալմինիան	3700	Լիսպօն	800
Թասպիան	3500		

Ֆաւոնիըն, Նաւապետ Թրըբըլ Օտեսայէ հասաւ և շուտով Լիվըրբուլ պիտի երթայ։

Լէսպիըն, Նաւապետ Սզամըրս հասաւ։

Ապրանքի տէրերէն կը խնդրուի իրենց ապրանքն այլուր փոխադրելու կամ Ղալաթիոյ մաքսատունն հանելու համար իրենց հրահանգը ղրկել շոգենաւին ժամանումէն 24 ժամ առաջ։

Աւելի տեղեկութեանց համար դիմել առ ԷՏՎԱՐ ԼԱՖՕՆԴԷՆ
Մէհմէտ Ալի փաշա խան, Թիւ 1
Ղալաթիա

ՇՈԳԵՆԱՒԱՅԻՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ
ՀԱՅԿԱԿԱՆ ԵՒ ՄԱՐՈՒԲԵԱՆ
Ն. ԲԱՔԷ ԵՒ ԸՆԿ.

Մարսէյլեայ և Պաթում միջև կանոնաւորապէս բանող
Ա. կարգ 245 ֆրանք
Բ. » 175 »
Ուղղակի եւ արագ ուղեւորութիւն
Նաւուղեկի, ուղեւորութեան և այլ տեղեկութեանց համար
Դիմել առ գործակատար
ԹԻՄՈԹԷ ԲԸՊՊԻԼ
Մումհանէ փողոց Թ. 1

ԱՐՏՕՆԱՏԷՐ՝ ԲԻՒԶԱՆԴ ՔԷՉԵԱՆ

Ի ՏՊԱՐԱՆԻ "ԲԻՒԶԱՆԴԻՈՆ,, ՕՐԱԳՐՈՅ
Կ. Պոլիս, Nº 38, Պապը Ալի ճատտէսի

ԹԵՐԹՕՆ «ԲԻՒԶԱՆԴԻՈՆ»Ի (50)

ԺՕՐԺ ՕՆԷ

ԿԵՆԱՑ ՊԱՅՔԱՐՆԵՐԸ

ՏՈՔԹՈՐ ՌԱՄՕ

ՄԱՍՆ ԵՐԿՐՈՐԴ

Թալվան կը թողուր որ լար, սիրտը խոցոտելով ֆիզիքական ու բարոյական այս փճացման ի տես։ Ցետոյ, երբ բարկութեան ժամն անցնէր, կուգար կը սեղմէր իր բարեկամին ձեռքը, միակ գրկախառնութեամբ մը յայտնելով անոր իր սրտին բովանդակ կարեկցութիւնը, բովանդակ գորովը։

—Կը տեսնես, կ'ըսէր Ռամօ ցաւագին ժպիտով մը, յիմարներուն ամէնէն տխրագունին և ամէնէն վրտանգաւորին հետ է գործդ։ Ջափէ գլուխս, շօշափէ զայն, գանկաչափական քննութիւններ ըրէ։ Այս բանս օգտակար պիտի ըլլայ քեզ, քե՛զ որ դեռ կը խորհիս գիտութեան վրայ և կը շարունակես հաւատալ անոր։

Հանգարտութեան վերադարձէն յետոյ, նորէն իր լռութեան մէջ կ'իյնար, և ցերեկը կամ երեկոն կ'անցնէր առանց նոր միջադէպի։

Իր սուգէն ի վեր, հիւանդներուն դէմ իր դուռը փակած, դասախօսութիւնները դադրեցուցած և առաջարկած էր տալ իր հրաժարականը։ Վարչութիւնն արձակուրդ մը տուած էր իրեն, բայց իր յաճախորդներն այնքան առողջ կազմութիւն մը չէին ունեցած։ Սպասաւորներուն տրուած հրամաններուն հակառակ, մտադրութենէ խելակորոյս ծընողքներ անոր գրասենեակին մուտքը բռնաբարած էին՝ իրենց սիրականներուն կեանքն անկէ խնդրելու համար։ Կատաղաբար վանտած էր զանոնք, իր երիտասարդութեան բուռն զայրոյթը վերստանալով, մարդկութեան դէմ հիմա զգացած անողոք ու տարբերութիւնն անոնց յայտնելու համար։

—Կ'ուզէք որ ձեր կինը փրկե՞մ, կ'ըսէր։ Ձկըցի փրկել իմինս։ Վստահութի՞ւն ունիք հիւանդութիւնը ճանչնալուս, փորձառութեանս վրայ... Դուք ինէ աւելի յանդուգն էք... Այսօր չունիս անգամ պիտի չզարմանամ եթէ հիւանդանայ, ա՜յնքան վստահ չեմ զայն մահուանէ փրկելուս վրայ։ Կորսուեցէ՛ք, բժշկութիւնը գոյութիւն չունի։ Խօրեայ բժշկի մը դիմեցէք կամ բան մը մի ընէք։ Միեւնոյն բանն ըսել է։ Բայց հանգիստ թողէք զիս։ Ի՜մ ի՜նչ փոյթս ձեր թշուառութիւնները, ձեր տագնապները կամ տառապանքները։ Թո՛ղ կործանի աշխարհք։ ոչ չարիքը մեծ պիտի չըլլայ, և ոչ ալ կորուստը՝ ծանր։

Զրոյց տարածուեցաւ թէ իր կնոջ մահուանէն ի վեր, միտքը խանգարուած էր։ Եւ չիտակն ըսելով, ճշմարտութենէ հեռի չէին։

Այս տարօրէն տրամադրութիւնն երբեմն կ'ահաբեկէր զԹալվան, որ մեծ փորձառութիւն ունէր խելագարներու վրայ, և կը պարտաւորէր ինքզինքը խոստովանիլ թէ իր զարմանան գիտօրութիւններէն ոմանք իր բարեկամէն աւելի այլանդակ չէին։ Խորին զգուանքը՝ զոր Ռամօ կ'զգար ամէն բանի համար որ ի մօտոյ կամ ի հեռուստ առնչութիւն ունէր այն արուեստին հետ որուն նուիրած էր իր կեանքը, շատ ծանրակշիռ ախտանշան մ'էր։ Ցիմարաբոյժը կը տեսնէր որ ամիսները կ'անցնէին, և սակայն Տօքթօր Ռամօ երբեք ո և է հետաքրքրութիւն ցոյց չէր տար գիտական աշխարհի մէջ պատահածներուն։ Նա որ առենօք Եւրոպիոյ կամ Ամերիկայի մէջ հրատարակեալ ամէն գրուած, յօդուած, վարդապետական ճառ կը կարդար, այսինքն՝ ինչ որ առնչութիւն ունէր բժշկութեան հետ, մինչեւ իսկ չէր քակեր «Կազէթ Մէտիքալ»ի կապոցը, զոր Թալվան անոր աչաց առջեւ կը դնէր դիտմամբ։

Ցաճախ, այս մարած կարծուած վառարանէն կայծ մը հանելու միտօք, յիմարաբոյժը դպրոցին ամփիթատրին մէջ կատարուած վիրաբուժական նոր գործողութիւններ կը պատմէր, բնալուծական աշխատանոցին մէջ կատարուած փորձեր կը նկարագրէր։ Ռամոյի դէմքը կը գիտէր. անզգած կը տեսնէր զայն, իբր թէ իր լսածէն բան մը չէր հասկնար։ Եւ սակայն կը հասկնար, վասն զի օր մը երբ Թալվան կը ձենախօսէր խլիրդի վերաբերեալ նոր գիւտի մը վրայ, զոր Պէրլինի գերման ուսուցիչք կը ջատագովէին, մէկէն ուսերը բարձրացուցած և գոչած էր.

—Էշե՜ր, ամենքն ալ աւանա՛կներ են։ Եթէ փենոլի թթուով ընդմարմնայ ներցայտումներ ի գործ դրած ըլլային, յաջողութեան շատ աւելի մեծ հաւանականութիւններ ունեցած պիտի ըլլային։

—Երբ այդպէս կ'ըսես, ապահո՞վ ես, պատասխանած էր յանկարծ Թալվան, ջանալով գրգռել զայն։

Բայց Ռամօ, արհամարհոտ ժըպիտով մը պատասխանած էր.

—Մնաց որ կը ծաղրեմ։

Եւ անկարելի եղած էր խօսք մ'աւելի առնել անոր բերնէն։ Իր բարեկամը կ'սկսէր իւրովի հարցնել թէ արդեօք ուղեղային անարիւնութիւն մը՝ Ռամոյին չէ՞ր բարձած խորհելու կարողութիւնն, երբ անակնկալ դէպք մը մեծանուն մարդուն խելքը գլուխը բերաւ։ Տիկին Սէրվան հիւանդացաւ և իր վիճակն խոկոյն ծանրացաւ։ Թալվան իմացած ըլլալով, իրաց վիճակը տեղեկացուցած էր Ռամոյի։ Կ'ըսէր անոր.

—Տիկին Սէրվանի տունէն կուգամ. երեկուընէ աւելի աղէկ չէ... Ռէչարտ, որ կը խնամէ զայն, այսօր երկու անգամ նայեցաւ... այս ինչ այն ինչ բանը կը գծագրէ, բայց որ և է արդիւնք ձեռք չի բերեր։

Ռամօ, հիւանդութիւնը լսած ատեն, պարզապէս «ա՜խ» մը արձակած էր, և ամէն անգամ որ յիմարաբոյժն իրեն կը խօսէր այն կնոջ վրայ առ որ կը տածէր իր ծերունի վարպետին պարտական եղած երախտագիտութիւնը, տխրութեամբ կը շարժէր գլուխը։ Թալվան երեկոյ մ'ըսաւ անոր.

—Այսպիսի պարագայի մը մէջ, գոնէ ի՜նչ պիտի պատուիրէիր։

Ռամօ շարամիտ ժպիտ մը ունեցաւ։

—Մի՛թէ գիտե՞մ։ Ասկից զատ, ի՜նչ բանի օգուտ պիտի ունենար։

Եւ մինչ իր բարեկամը կը թախանձէր, կոշտութեամբ կարեց առ նոր խօսքն ըսելով.

—Լա՛ւ, կը յոգնեցնես զիս։

Ռամօ ոտք ելաւ, մեծաքայլ պտըտեցաւ սրահին մէջ, կարծես ցրելու համար սրտայուզութիւն մը զոր դժգոհ էր զգալէ, և վայրկեան մը եռքը նորէն նստաւ և անբարբառ մնաց։ Ցաջորդ օրը Թալվան շատ յուզուած ելաւ իր բարեկամին քով, և առանց նստելու, իմացուց թէ Տիկին Սէրվան կորսուած կը համարուէր, թէ ցերեկին խորհրդակցութիւն մը կատարուած և արդիւնքը վհատաւիթ եղած էր. բժիշկներն այլեւս իրենց ընելիքը չէին գիտեր, իրենք զիրենք անկարող կը դատէին, և գիպուածին անձնատուր կ'ըլլային։

Թարգմանեց Բ. Մ. ՊՕՉԱՃԵԱՆ (Շար.)